
Innst. S. nr. 157

(2008–2009)

**Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen**

St.meld. nr. 32 (2007–2008)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Bak kulissene

Innst. S. nr. 157

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

St.meld. nr. 32 (2007–2008)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Bak kulissene

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Om scenekunst i Norge

1.1.1 *Bakgrunn for og hovedspørsmål som behandles i meldingen*

Regjeringens hovedfokus for stortingsmeldingen er tilgjengelighet til og finansiering av scenekunsten i Norge. Målet er et profesjonelt scenekunsttilbud i alle fylker.

Scenekunst er en fellesbetegnelse for flere kunstarter. Med bakgrunn i eksisterende infrastruktur og finansieringsordninger er framstillingen i meldingen i hovedsak bygget opp omkring teater, opera og dans. Dette gjelder både for den institusjonsbaserte og den frie scenekunsten. Viktige tema for meldingen er blant annet fornyelse, mangfold og likestilling.

Regjeringen har som mål at Norge skal være en ledende kulturnasjon som legger vekt på kunst og kultur i alle deler av samfunnslivet. Dette er bakgrunn for at Regjeringen gjennomfører Kulturløftet. Kulturløftet er en omfattende satsing for kulturen og frivillig sektor gjennom målrettede tiltak og generell budsjettmessig styrking. Målet er at én prosent av statsbudsjettet skal gå til kulturformål innen 2014.

Kulturløftet omfatter flere satsinger som berører scenekunsten. Regjeringen har allerede startet arbeidet med å styrke avsetningene til den frie scenekunsten, herunder dans, for å sikre mer forutsigbare rammer og økt støtte. Dette arbeidet vil fortsette. Det er videre et mål at dansen skal få økt anerkjennelse, og at alle skal få oppleve profesjonell dansekunst gjen-

nom flere produksjoner og økt formidling. Dette krever økte ressurser.

Scenekunstfeltet er en viktig arbeidsplass for ulike kunstnere og frilansere. Økt satsing på scenekunst har dermed betydning for flere kunstnergruppers levekår. Scenekunsten er en sentral og viktig del av innholdet i Den kulturelle skolesekken. Også satsingen på kulturelt mangfold berører i stor grad scenekunsten.

Scenekunst består av forskjellige kombinasjoner av scenekunstartene. Innenfor de etablerte institusjonene, men mest i frie sceniske grupper, kan en oppleve interessante eksempler på nye tverrkunstneriske uttrykk med elementer fra ulike scenekunstarter og andre kunstformer, f.eks. billedkunst.

Betegnelsen teater samler en rekke sjangre, fra det tradisjonelle taleteatret til figurteater og nyere tverrkunstneriske former som performance. Det nye operahuset i Oslo vil gi kunstarten opera et nasjonalt løft. Meldingen omfatter gjennomgang av og satsing på opera herunder region- og distriktsoperavirksomheten. Dans som begrep spenner fra klassisk ballett til samtidsdans. Rekrutteringen til og publikums interesse for dans er økende.

Det talte ordet er kjernen i det klassiske teatret. Teatrene er fortsatt svært viktige for det norske språk og bidrar til å sikre norsk som levende språk.

På oppdrag fra Kultur- og kirke departementet har Telemarksforskning nylig avsluttet en bredt anlagt undersøkelse om kunstnerens leve- og arbeidsvilkår. Undersøkelsen vil bli sendt på høring hos berørte instanser, og departementet vil vurdere oppfølgingen, herunder særskilte tiltak på bakgrunn av undersøkelsen og høringsuttalelsene. Særskilte spørsmål som omhandler kunstnerpolitiske tiltak vil derfor ikke bli behandlet i denne stortingsmeldingen.

1.1.2 Om Løkenutvalget

Det er særlig tildelinger gjennom ordninger for fri scenekunst under Norsk kulturråd og fast støtte til ulike scenekunstformål på statsbudsjettet som kan bli berørt av Løkenutvalgets innstilling. Rapporten vil bli gjort til gjenstand for alminnelig høring og forslagene er ikke behandlet her. Som et ledd i oppfølgingen av rapporten og høringen av denne vil departementet vurdere postplassering av ulike tiltak. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med dette på egnet måte.

1.1.3 Sammendrag

Meldingens kapittel 2 Scenekunstopolitisk mål gir en presentasjon av dagens mål for tilskudd til scenekunst og det blir foreslått nye mål.

I kapittel 3 Scenekunsttilbudet i Norge i dag gis det en samlet oversikt over scenekunsttilbudet i 2006 i form av produksjoner, forestillinger og publikumsoppslutning for landet som helhet, og for det enkelte fylke fordelt på teater, opera og dans basert på opplysninger innhentet av Norsk teater- og orkesterforening i samarbeid med Danse- og teatersentrum. Oversikten skiller mellom faste institusjoner og tiltak, frie scenekunstgrupper og festivaler. Andelen av det samlede scenekunsttilbudet som er formidlet gjennom Den kulturelle skolesekken, framgår også. Det blir også gitt en presentasjon av scenekunstopolitikken i noen sammenlignbare EU-land.

I kapittel 4 Teatertilbudet presenteres institusjoner og tiltak på teaterfeltet. Det blir videre gitt en beskrivelse av amatørteaterfeltet og friluftspill/historiske spill. Det gis også en beskrivelse av faste scener og produksjonsselskap uten offentlige driftstilskudd.

For å få gjort gode analyser av institusjonenes drift, vil departementet sette i gang et arbeid for å belyse nærmere årsakene til de store variasjonene i kostnader per forestillinger og publikum mellom institusjonene, blant annet for å sørge for erfaringsoverføring og reelle sammenligninger mellom de enkelte institusjonene.

I kapittel 5 Operatiltbudet og i kapittel 6 Dansetiltbudet presenteres institusjoner og tiltak for henholdsvis opera og dans.

Kapittel 7 Statlige finansieringsordninger redegjør for den statlige finansieringen av scenekunsten i Norge, herunder tilskudd til faste institusjoner, tilskudd til scenekunstformål under Norsk kulturråd/Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde, stipend og garantinntekter, Fond for utøvende kunstnere, Utenriksdepartementets støtte til scenekunst, Samiske kulturformål, Den kulturelle skolesekken og Frifond teater.

I kapittel 8 Scenekunstinstitusjonenes inntekter gjøres det nærmere rede for de faste institusjonenes

og tiltakenes inntekter fordelt på statlige tilskudd, andre tilskudd og egeninntekter, herunder sponsorinntekter og gaver. Det gjøres også rede for sponing av scenekunstfeltet og omfanget av kultursponing mer generelt.

I kapittel 9 Et profesjonelt teatertilbud over hele landet redegjøres det for prioriteringer og tiltak for å sikre et godt, profesjonelt tilbud av teater over hele Norge. Departementet vil ta initiativ til å vurdere hvordan teatertilbudet i Buskerud, Østfold, Akershus kan bli styrket i tillegg til det arbeid som alt er satt i gang i Hedmark og Oppland. Departementet vil også invitere til en prosess for å vurdere oppdraget for enkelte av region-/landsdelsteatrene, herunder kunstnerisk profil og muligheter for samarbeid. Det blir lagt opp til å styrke produksjon og formidling av teater utenfor institusjonene. Det vil bli vurdert å foreslå å gi Riksteatret større økonomisk handlefrihet i form av utvidet budsjettmessig fleksibilitet.

Departementet støtter utviklingen av et Dramatikens Hus. Det er behov for å gå gjennom kostnadsmessige og organisatoriske konsekvenser.

Det er et mål at barn og unge skal ha tilgang til et kunst- og kulturtilbud som er likeverdig med det de voksne får. Det redegjøres for teatertilbudet for og med barn og unge og det gis blant annet en omtale av scenekunst i Den kulturelle skolesekken.

Det redegjøres videre for teatrenes spillesteder, om vedlikehold og fornyelse. Det foreslås tiltak for å bedre den framtidige forvaltningen av teaterhusene. Det gis en presentasjon av Samisk scenekunst, og det foreslås at statens aksjer i Beaivváđ Sámi Teáhter blir overdratt vederlagsfritt til Sametinget.

I kapittel 10 Styrket produksjon og formidling av opera og kapittel 11 Styrket produksjon og formidling av dans redegjøres det for prioriteringer og tiltak for opera og dans.

2008 er markeringsår for kulturelt mangfold. I kapittel 12 Kulturelt mangfold redegjøres det for tidligere forsøksprosjekt for å fremme kulturelt mangfold. Det refereres også fra Norsk teater- og orkesterforenings kartlegging av hvordan kulturelt mangfold ivaretas av deres medlemmer, og det foreslås at institusjonene skal utvikle planer for å rekruttere og kvalifisere skuespillere og annet kunstnerisk personale med minoritetsbakgrunn.

I kapittel 13 Likestilling gjøres det rede for likestillingssituasjonen innenfor de norske scenekunstinstitusjonene, både om fordelingen av kvinner og menn i styreverv og administrative og kunstneriske stillinger ved de faste scenekunstinstitusjonene. Det redegjøres også for et mentor- og rekrutteringsprogram som departementet har tatt initiativ til. Og det foreslås at institusjonene skal utarbeide strategier for å sikre at kvinner og menn gis like muligheter til interessante oppgaver.

Kultur- og kirkedepartementet legger vekt på at scenekunstinstitusjonenes kunstneriske virksomhet når et størst mulig publikum. I kapittel 14 Transmisjoner og formidling gjennom ny teknologi redegjøres det for utfordringer knyttet til transmisjon fra scenekunstinstitusjonene og for status. Det ses også på hvilke muligheter ny teknologi gir for framtidig formidling.

I kapittel 15 Utdanning, etterutdanning og rekruttering gis det en beskrivelse av utdanningen av profesjonelle scenekunstnere på universitets- og høyskolenivå og fagskolenivå. Det gis videre en redegjørelse for høyere utdanning av scenekunstnere i utlandet, og en beskrivelse av rekrutteringsutdanninger og eksisterende videre- og etterutdanning.

I kapittel 16 Styring og regelverk blir det redegjort for forslag til ny statlig styrerepresentasjon for funksjonsdelingsinstitusjonene. Det blir også redegjort for styringssystemet, fortolkning av arbeidsmiljølovens bestemmelse om midlertidige ansettelser samt finansiering av scenekunst og forholdet til EØS-avtalen.

1.2 Scenekunstpolitiske mål

1.2.1 Scenekunstpolitiske mål fram til i dag

Meldingen understreker at et godt kunst- og kulturtilbud oppnås ikke gjennom markedet alene. Det er nødvendig med et offensivt offentlig økonomisk engasjement for å sikre bredde og mangfold.

Det er tidligere utarbeidet mål for tilskudd bevilget under statsbudsjettets kap. 324 Scenekunstformål til de faste scenekunstinstitusjonene i et samarbeid med sektoren ved Norsk teater- og orkesterforening. Disse målene er:

1. Gjøre scenekunst av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig.
2. Fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.
3. Målrette virksomheten og utnytte ressursene best mulig.

For å operasjonalisere målene er det videre utviklet delmål og resultatmål.

Det er viktig å sørge for at midlene forvaltes og at beslutningene fattes på en effektiv og ubyråkratisk måte slik at mest mulig av kulturmidlene kommer kulturlivet til gode.

Departementet legger til grunn at institusjoner og virksomheter som mottar fast årlig statstilskudd, selv tar ansvar for å skape rom innenfor sine budsjetter for tiltak som kan fremme forsøk og utvikling i egen virksomhet. Virksomheter med fast årlig driftstilskudd skal derfor som hovedregel ikke søke Norsk kulturråd om tilskudd.

Institusjonene må også selv bidra til fornyelse og utvikling blant annet gjennom samarbeid både med ensembler og frie grupper og med andre institusjoner.

1.2.2 Norsk kulturråds mål for tilskudd til fri scenekunst

En av Norsk kulturråds oppgaver er å kartlegge de nye initiativene og ideene, å legge til rette for at nye aktører, arbeidsmetoder, estetiske uttrykk og strategier kan utvikle seg og å stimulere til målrettet utforskning og produksjon. En annen viktig oppgave er å legge til rette for at forestillingene som produseres, når ut til et bredt og mangfoldig publikum.

1.2.3 Departementets forslag til mål for tilskudd til scenekunst

Hovedmålet for scenekunstfeltet er å ha et scenekunsttilbud av høy kunstnerisk kvalitet, som er mangfoldig, nyskapende og utfordrende og som når hele befolkningen og forvalter kulturarven.

Dette skal nås gjennom:

1. Et profesjonelt tilbud av teater-, opera-, danseforestillinger og andre scenekunstuttrykk over hele landet
  - sterke institusjoner med tydelige oppdrag
  - gode rammer for den frie scenekunsten
  - gode ordninger for gjestespill og turneer.
2. Høy kvalitet gjennom utvikling og fornyelse
  - gode vilkår for nyskapende scenekunst
  - støtte utviklingen av et Dramatikkens Hus
  - bredt samarbeid og utveksling av scenekunst med utlandet.
3. Nå hele befolkningen
  - klare strategier i institusjonene for å nå et bredere publikum
  - styrke produksjon og formidling av forestillinger rettet mot barn og unge
  - styrke formidlingen av scenekunst til områder med lav dekning.
4. Større mangfold
  - større andel kunstnerisk personale med minoritetsbakgrunn
  - nå ut til et større publikum blant minoritetsbefolkningen
  - sikre jevn rekruttering av kvinner og menn innen alle områder av scenekunsten.
5. Effektiv ressursutnyttelse
  - bredt og systematisk samarbeid mellom institusjonene
  - systematisk evaluering av resultater av kvalitativ, kvantitativ og økonomisk art og god forvaltning av bygningsmassen.

1.3 Scenekunstinstitusjonenes inntekter

1.3.1 *Sammensetning av inntektene*

I 2006 fikk til sammen 65 institusjoner og tiltak tilskudd over kap. 324 Scenekunstformål og kap. 320, post 74 Tilskudd til faste scenekunsttiltak under Norsk kulturråd.

Meldingen viser at institusjonene og tiltakene med fast statstilskudd sett under ett for 2006 hadde totale inntekter på 1,4 mrd. kroner. De samlede offentlige driftstilskuddene utgjorde 1,03 mrd. kroner eller 73,3 pst. av de totale inntektene. Det samlede statlige driftstilskuddet utgjorde til sammen 888 mill. kroner eller 63,4 pst. av inntektene. De regionale driftstilskuddene utgjorde 138,5 mill. kroner eller 9,9 pst. av inntektene.

Andelen offentlig tilskudd av totale inntekter er høyest for de nasjonale institusjonene med 77,1 pst. mens den er lavest for organisasjoner, foreninger o.a. med 51,9 pst.:

- nasjonale institusjoner: 77,1 pst.
- region-/landsdelsinstitusjoner: 74,8 pst.
- andre scener og frie sceniske grupper: 68,5 pst.
- region- og distriktsoperaer: 58,1 pst.
- festivaler: 53,9 pst.
- organisasjoner, foreninger o.a.: 51,9 pst.

Andre tilskudd utgjorde 80,3 mill. kroner eller 5,7 pst. av inntektene. Andelen andre tilskudd av de totale inntektene er høyest for organisasjoner, foreninger o.a. med 35,4 pst. og lavest for de nasjonale institusjonene med 2 pst. Av 65 institusjoner og tiltak rapporterer 50 om andre tilskudd for 2006. Andelen andre tilskudd av de totale inntektene fordelte seg for 2006 slik:

- organisasjoner, foreninger o.a.: 35,4 pst.
- festivaler: 26,6 pst.
- andre scener og frie sceniske grupper: 11 pst.
- region- og distriktsoperaer: 10,5 pst.
- region-/landsdelsinstitusjoner: 6,4 pst.
- nasjonale institusjoner: 2 pst.

De samlede egeninntektene var på 293,5 mill. kroner eller 21 pst. av totale inntekter. Dette fordelte seg med 2,5 pst. på sponsorinntekter og gaver og 18,5 pst. på øvrige egeninntekter. De samlede egeninntektenes andel av totale inntekter er høyest for region- og distriktsoperaene med 31,5 pst. og lavest for organisasjoner, foreninger o.a. med 12,8 pst. Den høye samlede egeninntekten for region- og distriktsoperaene skyldes bl.a. relativt høye sponsorinntekter og gaver som utgjorde 8,7 pst. av de totale inntektene. Andelen samlede egeninntekter av de totale inntektene fordeler seg for 2006 slik:

- region- og distriktsoperaer: 31,5 pst.
- nasjonale institusjoner: 20,9 pst.
- andre scener og frie sceniske grupper: 20,4 pst.
- festivaler: 19,5 pst.
- region-/landsdelsinstitusjoner: 18,9 pst.
- organisasjoner, foreninger o.a.: 12,8 pst.

Andelen sponsorinntekter og gaver av totale inntekter fordeler seg slik:

- festivaler: 11,7 pst. (Det er Peer Gynt-stemnet alene som har generert disse inntektene)
- region- og distriktsoperaer: 8,7 pst.
- nasjonale institusjoner: 2,9 pst.
- andre scener og frie sceniske grupper: 1,3 pst.
- region-/landsdelsinstitusjoner: 0,7 pst.
- organisasjoner, foreninger o.a.: 0,5 pst.

Ser man bort fra sponsorinntekter og gaver og ser kun på øvrige egeninntekters andel av de totale inntektene, ser man at region- og distriktsoperaene også her rapporterer om høyest andel egeninntekter i forhold til totale inntekter med 22,8 pst., mens egeninntektsandelen for festivaler, andre scener og frie sceniske grupper, region-/landsdelsinstitusjoner og nasjonale institusjoner er noe lavere:

- region- og distriktsoperaer: 22,8 pst.
- festivaler: 19,5 pst.
- andre scener og frie sceniske grupper: 19,1 pst.
- region-/landsdelsinstitusjoner: 18,2 pst.
- nasjonale institusjoner: 18 pst.
- organisasjoner, foreninger o.a.: 12,3 pst.

1.3.2 *Kulturomsutvalget*

Kulturomsutvalgets utredning (NOU 2008:7) er av Finansdepartementet sendt på en tre måneders høringsrunde med frist 30. juni 2008. Spørsmålet om kulturoms er derfor ikke drøftet i denne meldingen.

1.3.3 *Sponsorinntekter/gaver*

Departementet viser i meldingen til at det offentlige tilskuddet utgjør den viktigste delen av inntektene for mange institusjoner og tiltak på scenekunstområdet. Når man ser bort fra de offentlige tilskudd er inntektsgrunnlaget for institusjoner og tiltak på kulturområdet sammensatt og varierende. Undersøkelser viser en økende interesse fra kulturlivet for sponing og samarbeid med næringslivet både innenfor frivillig og profesjonell kultursektor.

Kultur- og kirke departementet mener det bør være et klart mål at institusjonene øker sine egeninntekter. Alle tilskuddsmottakere bør utnytte sitt egeninntekspotensiale og må aktivt arbeide for å utvikle sine inntektskilder, herunder sponsorinntekter. Private tilskudd kan bidra til at nye tiltak og satsinger

kan bli realisert. Samarbeid med næringslivet kan medvirke til publikumsutvikling, til nye formidlingsarenaer og til utvikling av profesjonell kompetanse i forbindelse med kultursektorens næringsaspekter. Samtidig er det en verdi i seg selv at institusjonene har inntekter fra flere kilder. Det reduserer institusjonens avhengighet av en enkelt instans, og kan øke institusjonens selvstendighet, i tillegg til at det bidrar til økte ressurser til scenekunsten. Det er derfor viktig at scenekunstinstitusjonene og andre faste tiltak sikrer finansieringen av sin virksomhet også gjennom andre bidrag enn det offentlige tilskuddet. Departementet vil følge dette opp i dialog med den enkelte virksomhet. Departementet vil sette i verk et program for å utvikle kompetanse og bidra til erfaringsutveksling om inntektsarbeidet i institusjonene.

Departementet legger til grunn at private bidrag ikke skal føre til at det offentlige tilskuddet blir redusert. Tilsvarende legger departementet til grunn at bortfall av et privat bidrag ikke vil medføre at det offentlige bidraget blir økt.

1.4 Et profesjonelt teatertilbud over hele landet

1.4.1 *Styrket produksjon og formidling av teater, departementets vurdering*

Som et virkemiddel for å nå målet om et styrket profesjonelt scenekunsttilbud over hele landet, vil departementet etter en nærmere vurdering av behovene og institusjonenes utfordringer ta initiativ til å vurdere region-/landsdelsinstitusjoners oppdrag, herunder programprofil, turnering og forutsetninger om å invitere til samarbeid med andre institusjoner og frie scenekunstgrupper. En slik vurdering kan ta utgangspunkt i den aktuelle situasjonen innenfor et fylke eller i større områder. Det er allerede utviklet interessante samarbeid innenfor og på tvers av fylkesgrenser. Departementet vil bidra til å utvikle slike gode tiltak.

I Nord-Norge med store geografiske avstander er det en utfordring å sørge for et desentralisert teatertilbud. Det er viktig å styrke teatertilbudet her og særlig i Finnmark.

I Trøndelag vil det bli tatt initiativ til å vurdere et nærmere samarbeid og en klarere ansvarsdeling mellom Trøndelag Teater og Nord-Trøndelag Teater. Det bør vurderes om Nord-Trøndelag Teater kan bli turnéteater for hele Trøndelag.

I Møre og Romsdal er Molde hovedsete for Teatret Vårt, og de fleste forestillingene blir vist her. I tillegg, turnerer teatret til andre byer og tettsteder i fylket. Det er naturlig å vurdere behovet og muligheter for å styrke turnéaktiviteten.

Sogn og Fjordane Teater har sin faste scene i Førde og spiller på turné i fylket.

Hordaland Teater reiser på turné i hele fylket, men har også sin egen teatersal på Stend og spiller

fast for barn og unge på Ole Bull Scene i Bergen sentrum. Den Nationale Scene som har status som nasjonal institusjon er i hovedsak et stasjonært teater. Departementet legger til grunn at arbeidsdelingen mellom de to teatrene i fylket blir videreført.

I Rogaland, som har to institusjoner med region-/landsdelsstatus, synes også samarbeid og en klarere ansvarsdeling aktuelt, og departementet vil ta initiativ til at dette blir vurdert nærmere. Haugesund Teater har fast scene i Haugesund og spiller teater på turné hovedsakelig på Haugalandet. Rogaland Teater har gjennom sin mangeårige satsing på teater for og med barn og unge utviklet særskilt kompetanse her. Departementet tar sikte på å styrke teatret for å sikre satsingen som kompetansesenter for teater for og med barn og unge.

I Kristiansand er nytt teater- og konserthus under bygging, og Agder Teater vil få sin hovedscene her. Det vil innebære en styrking av tilbudet, og det er viktig at dette også kommer publikum i begge fylkene til gode gjennom turneer.

Teater Ibsen spiller på sine faste scener i Skien og i Tønsberg og gjennomfører turneer. Det er aktuelt å vurdere nærmere behovet for å styrke disse aktivitetene.

De to nasjonale teaterinstitusjonene i Oslo, Nationaltheatret og Det Norske Teatret, er en svært viktig del av det brede teatertilbudet i hovedstaden. Teatrene spiller hovedsakelig på sine faste scener i Oslo og turnerer i mindre grad. Departementet legger til grunn at samarbeidet mellom de to teatrene om bl.a. teaterfestivaler blir videreført.

Selv om publikum i Oppland, Akershus, Buskerud og Østfold har relativt kort avstand til andre teatertilbud, for eksempel i Oslo, er det ingen tvil om at scenekunsttilbudet til befolkningen i disse fire fylkene er betydelig svakere enn landsgjennomsnittet. Departementet vil derfor bidra særskilt til å styrke scenekunsttilbudet i Hedmark, Oppland, Akershus, Buskerud og Østfold. Det vil bli satt i gang et arbeid med sikte på å styrke scenekunsttilbudet i disse fylkene med utgangspunkt i blant annet de eksisterende teatervirksomhetene, andre institusjoner og det frie feltet.

Departementet legger til grunn at initiativ til samarbeid over fylkesgrenser, utvidet forestillingsaktivitet, utvidelse av målgrupper eller lignende for etablerte region-/landsdelsinstitusjoner først bør skje etter forutgående drøfting med institusjonenes eiere og på bakgrunn av lokale behov. Slike utvidelser skal skje innenfor de budsjettmessige rammer som institusjonene til enhver tid disponerer, men departementet legger til grunn at den styrking av teaterinstitusjonen som blir foreslått i meldingen i stor grad vil gå med til å styrke tilbudet til publikum.

Riksteatret skal være hele landets turnéteater, og teatret skal også i årene framover videreutvikle strategier for å styrke teatersamarbeidet i Norge. Departementet understreker behovet for at Riksteatret må ha en aktiv holdning til utviklingen av spillestedene og at dette må skje i tett dialog med kulturhusene og med regionale og kommunale myndigheter.

Teater Manu har oppnådd svært positiv oppmerksomhet for sine oppsetninger som både omfatter norske og utenlandske verk. Statstilskuddet til Teater Manu for 2008 er 9,4 mill. kroner. Det er behov for å styrke tilskuddet til Teater Manu.

1.4.1.1 UTVIDET BUDSJETTMESSIG FLEKSIBILITET FOR RIKSTEATRET

Riksteatret er eneste teater organisert som statsinstitusjon. Som statlig forvaltningsorgan er Riksteatret en del av staten som juridisk person.

Økonomistyringen er underlagt de budsjett- og regnskapsmessige krav og prinsipper som gjelder i staten, så som ettårsprinsippet, kontantprinsippet og bruttoprinsippet. For en virksomhet som Riksteatret med produksjon og formidling av scenekunst og med store egeninntekter av billettsalg, kan disse prinsippene i utgangspunktet virke begrensende.

Det er ønskelig med en større økonomisk handlefrihet i form av utvidet budsjettmessig fleksibilitet for teatret. På denne bakgrunn vil det i budsjettsammenheng bli vurdert å foreslå å utstyre teatret med budsjettfullmakter som imøtekommer teatrets behov for overføring av midler fra det ene til det andre budsjettåret. Teatret vil dermed få en økonomisk handlefrihet som er mer i tråd med de behov virksomhetens karakter tilsier.

1.4.1.2 FIGURTEATER

Figurteater er teater med dukker eller levende skuespillere. Denne teaterformen som også inneholder dukketeatertradisjonen er etter hvert blitt en del av den generelle teaterutviklingen med hybridformer og såkalt crossover, og det er etablert egne utdanninger som Akademi for figurteater ved Høgskolen i Østfold.

Det er behov for å ta vare på og styrke fornyelsen av og ivareta rekrutteringen til dukketeatret i Norge.

1.4.1.3 TILTAK

- Departementet vil styrke det profesjonelle scenekunsttilbudet over hele landet.
- Departementet vil ta initiativ til dialog om oppdraget for det enkelte teater.
- Det vil bli satt i gang et særskilt arbeid med sikte på å styrke teatertilbudet i Østfold, Akershus, Buskerud, Hedmark og Oppland.

- Riksteatret videreføres som hele landets turnéteater, og teatret må ha en aktiv strategi for utviklingen av spillestedene.
- Departementet vil bidra til å styrke utviklingen av og rekrutteringen til dukketeatret.
- Teater Manu vil bli styrket.

1.4.2 Kvalitet, utvikling og fornyelse

1.4.2.1 INNLEDNING

Nyskaping og utvikling er viktige elementer i forståelsen av scenekunstens kvalitet. Departementet vil utvikle resultatvurderingen av institusjonene til å omfatte vurdering av kvalitet.

Det er alminnelig enighet om at et hovedmål for de kunstneriske satsingene er å oppnå høy kvalitet. Hva kvalitet og ikke minst hva høy kvalitet er, er imidlertid vanskeligere å definere.

Den enkelte institusjon/virksomhet må selv ta stilling til hvordan virksomhetens kvalitet skal sikres, utvikles og fornyes. Kunstnerisk repertoar er et kjerneelement i kvalitetsutviklingen, og er også et viktig element når det gjelder å ta vare på og rekruttere nye publikumsgrupper.

Systematiske evalueringer vil også bli et verktøy for kvalitetsutvikling. Utgangspunktet for evalueringene vil være departementets mål for tilskuddet.

Institusjonene har også utviklet viktige samarbeid, både om kunstneriske og om praktiske spørsmål. Dette gjelder ikke minst på festivalområdet.

Departementet legger til grunn at teatrene fortsetter med og utvikler slikt samarbeid, og viser til initiativet som er tatt av Ultimafestivalen og Nationaltheatret i samarbeid med Det Norske Teatret og flere andre offentlig støttede kunstinstitusjoner i Oslo, om å etablere en internasjonal samtidskunstfestival i Oslo fra 2009. Det er en forutsetning at festivalen får bred forankring i de offentlig støttede kunstinstitusjonene i Oslo, og at den etablerte fordelingsnøkkelen for tilskudd til knutepunktfestivaler gjøres gjeldende ved at Oslo kommune, eventuelt i et samarbeid med Akershus fylkeskommune, påtar seg å dekke minimum 40 pst. av det offentlige tilskuddet til festivalen, jf. St.prp. nr. 1 (2007–2008). Departementet legger til grunn at berørte institusjoner bidrar med egne ressurser og tar på sin side sikte på særskilt tilskudd til festivalen.

Departementet har også merket seg at Nationaltheatret har behov for en budsjettmessig styrking for å kunne videreføre Ibsen-festivalen på høyt kunstnerisk nivå, først og fremst for å dekke kostnader forbundet med utenlandske gjestespill. Internasjonale gjestespill med samtidsdramatikk eller oppsetninger av klassiske drama kan være av stor kunstnerisk betydning, og har derfor stor verdi både for publikum og for norsk teaterkunst. Departementet tar derfor sikte på å styrke tilskuddet til Nationaltheatret for å

bidra til å sikre utenlandske gjestespill og Ibsen-festivalens kunstneriske nivå.

1.4.2.2 NY NORSK DRAMATIKK

1.4.2.2.1 DUS – Den Unge Scenen

DUS – Den unge scenen er et landsomfattende teaterprosjekt med formål å heve nivået på ungdomsteater i Norge. Det Norske Teater har hovedansvaret for prosjektet med Rogaland Teater som fast samarbeidspartner. Prosjektet er ellers økonomisk selvstendig med egne midler fra det offentlige og andre bidragsytere.

1.4.2.2.2 Dagens støtte til ny norsk dramatikk

Å legge til rette for et godt tilfang av ny norsk dramatikk er én av forutsetningene for å fremme videre kunstnerisk utvikling og nyskaping i norsk scenekunst. Gode vilkår for å skrive ny dramatikk er en nøkkelfaktor i denne sammenhengen.

1.4.2.2.3 Forslaget om Dramatikkens Hus

Det Åpne Teater søkte for 2008 Kultur- og kirkedepartementet og Norsk kulturråd om 11 mill. kroner til drift av et nytt Dramatikkens Hus. Ifølge søknaden vil et Dramatikkens Hus bestå av Det Åpne Teater og en ny enhet: Scenetekstutvikling. Scenetekstutviklingsenheten skal lokaliseres sammen med eksisterende virksomhet i Det Åpne Teaters lokaler i Oslo.

Forslaget er på oppdrag av departementet, gjennomgått av tre fagpersoner: regissør Bentein Baardson, leder av Norske Dramatikeres Forbund Gunnar Germundson og universitetslektor Siren Leirvåg ved Institutt for kulturstudier og orientalske språk ved Universitetet i Oslo.

Baardson, Germundson og Leirvåg støtter ideen om et Dramatikkens Hus, som Det Åpne Teater med støtte av Norske Dramatikeres Forbund har lansert. Gruppens konklusjon er at etablering av Dramatikkens Hus er avgjørende for framdriften og vitaliteten innen dette feltet. Gruppen ser følgende punkter som en forutsetning for opprettelsen av en slik institusjon:

- Dramatikkens Hus skal være et autonomt, nasjonalt kompetansesenter for scenetekst.
- Huset skal tilby utviklingsmuligheter på et høyt profesjonelt nivå for forfattere av scenetekst.
- Dramatikkens Hus skal sikre sterke faglige relasjoner mellom dramatikere/scenetekstforfattere og teaterprodusenter – både i det frie feltet og ved institusjonsteatrene. Huset skal formidle tekster av høy kvalitet til egnede produsenter.
- Dramatikkens Hus skal være et laboratorium for scenekunst. Huset skal romme en tverrfaglig møteplass for utforskning av scenisk uttrykk i

møtet med tekst, og tilby verktøy og arena for å utvikle tekst gjennom praktisk arbeid.

- Dramatikkens Hus skal være et nasjonalt tilbud med gode relasjoner til andre regionale institusjoner med tanke på samarbeid om tekstutvikling og scenekunstutvikling.
- Dramatikkens Hus skal samarbeide med Dramatikerforbundet, Norsk teater- og orkesterforening og Danse- og teatersentrum for å sikre en bred forankring i hele scenekunstmiljøet.

Gruppen mener det er naturlig å tenke seg en omlegging av Det Åpne Teater til Dramatikkens Hus, hvor det legges et primært fokus på manusprosess, ikke produksjon. Dette forutsetter utvidet driftsstøtte for å sikre nødvendig nettverk for kompetanse, profesjonelt og kvalifisert personell som konsulenter, dramaturgiat og laboratorievirksomhet. Gruppen mener videre at en eventuell opprettelse av en slik institusjon ikke må gå på bekostning av de muligheter man i dag har når det gjelder ulike finansieringskilder for støtte til scenetekst. Dette vil kunne medføre en reduksjon av spredningen i feltet, og man kan dermed risikere redusert mangfold og estetisk bredde.

Baardson, Germundson og Leirvåg mener det ikke bør være en motsetning mellom støtteordningen til scenetekstutvikling gjennom Norsk kulturråd og en eventuell etablering av Dramatikkens Hus med en utvidet scenetekstutvikling. Det er tvert imot viktig med en arbeidsdeling og en bro mellom to pilarer i arbeidet med utvikling av scenetekst, en støtteordning med et eget utvalg i Norsk kulturråd og en praktisk og konkret laboratorievirksomhet ved et Dramatikkens Hus. Prinsippet om "armlengdes avstand" som grunnlag for Kulturrådets støtteordning er viktig for å sikre mangfold og kvalitet på et mest mulig fritt grunnlag. Møte med, og et aktivt samarbeid med, dramaturger og andre scenekunstnere er viktig for å ivareta veien fra tekst til iscenesettelse, samt dramatikeres behov for å forstå og erfare denne prosessen for å kunne skrive tekst for scenen.

Når det gjelder Kulturrådets tredelte ordning for scenetekstutviklingen mener Baardson, Germundson og Leirvåg at formål 1, kortidsengasjement for forfatter, og formål 2, scenetekstutvikling, fortsatt bør ivaretas av Kulturrådet, men at formål 3, oppfølgingsstøtte for scenetekstutvikling, bør legges til Dramatikkens Hus. Det blir også foreslått at nåværende tilskuddsordning for ny norsk og samisk dramatikk, den såkalte refusjonsordningen, legges inn som en del av finansieringen for aktivitetene i Dramatikkens Hus. Gruppen mener ordningen er foreldet, og med fordel kan benyttes på en mer vital måte til nytte for hele scenekunstheltet.

1.4.2.2.4 Departementets vurdering

Departementet viser til vurderingene fra Baardson, Germundson og Leirvåg og slutter seg til at det er ønskelig å satse ytterligere på scenetekstutvikling. På denne bakgrunn støtter departementet forslaget om å utvikle et Dramatikkens Hus.

Departementet slutter seg også til at refusjonsordningen for de faste scenekunstinstitusjonene ved uroppføringer av ny norsk og samisk dramatikkk kan omdisponeres. Dette vil være i tråd med den generelle holdningen at institusjonenes virksomhet bør støttes ved det faste årlige rammetilskuddet og i minst mulig grad gjennom særskilte formålsbestemte tilskudd etter søknad.

I det videre arbeidet med å utvikle Dramatikkens Hus vil også tilskuddsordningen for ny norsk dramatikkk og scenetekstutvikling under Norsk kulturråd bli vurdert.

Det er behov for å gå nærmere gjennom de kostnadmessige og organisatoriske konsekvenser av en utvikling av Dramatikkens Hus for å styrke norsk og samisk dramatikkk, og departementet vil sette i gang et slikt arbeid i kontakt med berørte parter.

1.4.2.3 TILTAK

- Departementet vil støtte oppbyggingen av en internasjonal festival for samtidskunst i Oslo.
- Departementet vil bidra til å sikre Ibsen-festivalens kunstneriske nivå gjennom styrket tilskudd til Nationaltheatret.
- Departementet støtter utviklingen av et Dramatikkens Hus for å styrke norsk og samisk dramatikkk og vil vurdere kostnader og andre konsekvenser på bakgrunn av søknaden fra Det Åpne Teater.
- Refusjonsordningen for ny norsk og samisk dramatikkk vil bli omdisponert til andre formål for scenetekstutvikling.
- Tilskudd til ny norsk dramatikkk/scenetekstutvikling styrkes.
- Departementet støtter arbeidet med utviklingen av Den Unge Scenen.

1.4.3 Scenekunsttilbudet til barn og unge

1.4.3.1 INNLEDNING

Det er Regjeringens målsetting at barn og unge skal ha tilgang til et kunst- og kulturtilbud som er likeverdig med det de voksne får. Møter med kunst og kultur gjennom oppveksten bidrar til opplevelser og kunnskap som kan danne grunnlag for egen utførelse og utvikling av evnen til å vurdere ulike kunst- og kulturuttrykk. En omfattende kulturforståelse gjør barna bedre rustet til å møte utfordringene i kunnskapssamfunnet.

1.4.3.2 DEPARTEMENTETS VURDERING

I 2006 var 35 pst. av alle oppsetningene og 40 pst. av forestillingene i regi av de faste scenekunstinstitusjonene beregnet på barn og unge. Dette var stabilt i forhold til 2004 og 2005. I rapportene til departementet blir det ikke differensiert mellom tilbud rettet mot barn og tilbud rettet mot unge. Det synes imidlertid som om den største delen er beregnet på barn. Det foreligger heller ikke systematiske analyser av repertoaret som blir presentert.

Flere av de faste teatrene driver også teater med barn og unge som fritidstilbud med profesjonell veiledning. Svært mange har fått sin første introduksjon til teatret på denne måten enten som skuespiller eller publikummer, og teater med barn og unge er også viktig for utvikling av unge talenter. Barne- og ungdomsteatret ved Rogaland Teater har lang erfaring og høy anseelse og har søkt om midler for å utvikle et kompetansesenter for barne- og ungdomsteater på grunnlag av sitt eget barne- og ungdomsteater. Det planlagte kompetansesenteret skal inspirere og bidra til status- og kompetanseheving for barne- og ungdomsteater gjennom utdanning, kurs og seminarer og utvikling av ny og relevant faglitteratur. Kompetansesenteret vil også inneholde et dokumentasjons-senter med digitalisert manusbank som vil kunne være en ressurs i formidling og spredning av barne- og ungdomsteateraktivitet. Departementet vil støtte dette tiltaket. Gjennom Den Unge Scenen vil kompetansesenteret kunne initiere skriveprosjekter tilrettelagt for barn og unge og fremme ny norsk barne- og ungdomsdramatikkk.

Det er viktig at alle scenekunstinstitusjonene gir et variert og kvalitativt godt tilbud til barn og unge som en del av det alminnelige publikumstilbudet. Mange vil hevde at de små scenene er vel så godt egnet som hovedscenene for tilbud til barn og unge, fordi man i det lille formatet kan legge bedre til rette for den direkte og unike kommunikasjon mellom scene og sal som er et av kjennetegnene på scenekunst av høy klasse.

Det er ønskelig at flere institusjoner blir leverandører til Den kulturelle skolesekken. De frie gruppene står for 66 pst. av produksjonene og 68 pst. av forestillingene i Den kulturelle skolesekken i 2006. Riksteatret, som det nasjonale turnéteatret med bred erfaring i å produsere og formidle egne og andres produksjoner, er ikke leverandør til Den kulturelle skolesekken i dag. Det må vurderes om Riksteatret kan innpasse tilbud til skolene i den alminnelige turnéaktiviteten, og bidra til kvalitetsheving av scenekunsttilbudet gjennom samarbeid med andre scenekunstinstitusjoner og frie grupper.

De store scenekunstinstitusjonene har i varierende grad vært aktive i Den kulturelle skolesekken, og det anses som viktig at skoleelever får møte pro-

fesjonell scenekunst på profesjonelle arenaer også utenfor sin egen skole.

I St.meld. nr. 8 (2007–2008) Kulturell skolesekk for framtida er det gjort rede for at det er et behov for flere scenekunstproduksjoner både fra frie grupper og fra scenekunstinstitusjonene for å sikre mangfold og høy kvalitet på tilbudet til barne- og ungdomsskoleelevene, og i forbindelse med utvidelse av Den kulturelle skolesekken til videregående opplæring. Det er ønskelig å sikre at det i alle fylkeskommuner er mulig å velge scenekunstoppsetninger til Den kulturelle skolesekken fra flere tilbydere.

Det er behov for en nasjonal aktør som kan samordne hele feltet og som kan medvirke til å stimulere til produksjon av ny scenekunst, kvalitetssikre produksjonene, danne nettverk, legge til rette for kompetanseutvikling og gi faglige råd på feltet.

Norsk scenekunstbruk er pekt ut som en aktør til å samordne scenekunstheltet i Den kulturelle skolesekken. For bedre å sikre sammenhengen mellom produksjon og formidling av fri scenekunst vil departementet vurdere om Scenekunstbruket på sikt skal ta over forvaltningen av prosjektmidlene til ny scenekunst som Norsk kulturråd disponerer i dag, jf. St.meld. nr. 8 (2007–2008). Danse- og teatersentrum har foreslått at Norsk scenekunstbruk også kan formidle oppsetninger fra de faste institusjonene gjennom Den kulturelle skolesekken. Departementet vil vurdere ulike sider av dette forslaget nærmere.

Norsk scenekunstbruk leverer med hjelp av et fagråd kvalitetssikrede produksjoner fra frie grupper til medlemsfylkene, dvs. alle fylker unntatt Finnmark som står på venteliste, og Oslo samt Nord-Trøndelag som foreløpig ikke har søkt medlemskap.

Norsk scenekunstbruk er i dag organisert som en avdeling i Danse- og teatersentrum. Det må vurderes om Norsk scenekunstbruk skal organiseres som eget rettssubjekt.

Den Unge Scenen er også viktig for utviklingen av ny norsk dramatik.

Den videre statlige satsingen på scenekunst for barn og unge vil dels skje gjennom rammetilskuddet til institusjoner og tiltak og gjennom utvikling av Den kulturelle skolesekken.

1.4.3.3 TILTAK

- Norsk scenekunstbruk styrkes for å innlemme Finnmark og for å innlemme produksjoner fra de faste scenekunstinstitusjonene i formidlingsordningen/Den kulturelle skolesekken.
- Det må vurderes om Riksteatret kan produsere tilbud i Den kulturelle skolesekken og bidra med kompetanseutvikling og kvalitetsheving av scenekunsttilbudet i Den kulturelle skolesekken.
- Det foretas en systematisk analyse av det repertoaret som presenteres for barn og unge ved de

faste scenekunstinstitusjonene og gjennom Den kulturelle skolesekken, for å få bedre kunnskap om dette og som utgangspunkt for eventuelle tiltak, jf. også stortingsmeldingen om Den kulturelle skolesekken.

- Rogaland Teater styrkes med sikte på oppbygging av kompetansesenter med manusbank.
- Styrke tilskuddet til institusjoner som driver teater for og med barn og ungdom på profesjonelt nivå.
- Vurdere om Norsk scenekunstbruk skal ta over forvaltningen av prosjektmidler til ny scenekunst som Norsk kulturråd disponerer i dag.
- Departementet støtter arbeidet med utviklingen av Den Unge Scenen.

1.4.4 *Scenekunstens spillesteder – vedlikehold og fornyelse*

1.4.4.1 DEPARTEMENTETS VURDERING

God eiendomsforvaltning krever god systematikk, med langsiktige mål, strategier og planer for bygningsmassen. Det er særlig viktig å ha eiendomsforvaltningens langsiktige karakter for øye når det gjelder organisering av eiendomsforvaltningen og fastlegging av de økonomiske rammebetingelsene.

1.4.4.1.1 *Mål og strategi for eiendommen og for eiendomsforvaltningen*

Grunnlaget bør være langsiktige mål og strategier i forhold til eiendommens utvikling, vedlikehold og drift. Strategiarbeid for utvikling av bygningen, endringer, utvidelser osv., må integreres i arbeidet med strategier for utviklingen av den kunstneriske virksomheten. Vedtatte utviklingsplaner vil gi viktige premisser for langsiktige planer for drift og vedlikehold. Mål og strategier bør dessuten utarbeides på grunnlag av tilstandsanalyse og bygningsmessig dokumentasjon.

I tillegg til å realisere mål og strategier for eiendommen vil eiendomsforvaltningen måtte omfatte ivaretagelse av andre interesser og ansvar i forhold til lovverket, ansatte, publikum, naboer, offentlige instanser og andre. Organisering og ledelse, økonomiforvaltning, kompetanseutvikling og andre administrative funksjoner bør inngå i en overordnet strategi for eiendomsforvaltningen. Institusjonens mål og strategier for eiendommen og for eiendomsforvaltningen bør inngå i styringsdialogen mellom departementet og institusjonen.

1.4.4.1.2 *Organisering av eiendomsforvaltningen*

Eierne har det overordnede ansvaret for eiendomsforvaltningen. Scenekunstinstitusjoner som eier bygninger, forholder seg til disse både som eiere, forvaltere og brukere. Institusjoner som leier, har enten

et begrenset eller ikke noe ansvar for forvaltningen av bygningen. Unntaket er Den Nationale Scene som har forvaltningsansvar uten å ha formelt eieransvar. Eiendomsforvaltningen må organiseres slik at ansvaret for mål, strategier, planer, budsjettering og gjennomføring av tiltak er avklart. Ansvaret til de enhetene som ivaretar henholdsvis eierskapet, forvaltningen og bruken, må være avklart. Det er særlig viktig å tilstrebe at ansvarlige ledd for vedlikeholdet ikke har mulighet til omprioritering av ressurser fra langsiktig forebyggende vedlikehold til andre oppgaver. En slik organisatorisk avklaring vil kunne hindre at de langsiktige hensynene taper i konkurranse med kortsiktige behov.

1.4.4.1.3 Planmessig vedlikehold

Et godt og verdibevarende vedlikehold er uttrykk for et optimalt vedlikehold i et langsiktig økonomisk perspektiv. Vedlikeholds- og fornyelsesplaner må utarbeides på grunnlag av periodisk kartlegging og vurdering av tilstanden i bygningsmassen og av det scenetekniske utstyret. Tilstanden bør være dokumentert. Planen bør inneholde mål, prioriteringer og hvilke rammer denne delen av eiendomsforvaltningen skal styres etter. For lokaler som har verneverdi, bør institusjonene etter kontakt med vernemyndighetene ha retningslinjer for vedlikehold og renhold slik at dette gjøres på en måte som opprettholder verneverdien. Rapportene fra scenekunstinstitusjoner som har hatt planer for vedlikehold og fornyelse/utskifting, viser at tilstanden er langt bedre enn for institusjoner som ikke har hatt slike planer. Institusjonene som eier egne bygninger og/eller sceneteknisk utstyr skal derfor utarbeide planer for vedlikehold og utskifting. Kultur- og kirke departementet skal ha oppdatert oversikt over dette arbeidet. Departementet legger derfor opp til at de årlige rapportene fra scenekunstinstitusjonene skal inneholde opplysninger om status i utarbeiding av flerårige vedlikeholds- og forvaltningsplaner, og status i gjennomføringen i forhold til planene og budsjettene.

1.4.4.1.4 Organisering av vedlikeholdsansvaret

I og med at ansvaret for, organiseringen av, og håndteringen av vedlikeholdet av scenekunstbygningene og vedlikeholdet og fornyelsen av det scenetekniske utstyret er så forskjellig innen scenekunstmrådet, vil det være vanskelig å gi entydige føringer om hvordan dette kan organiseres. Rapportene fra institusjonene som eier bygningene, viser at det ikke er noen entydig sammenheng mellom organisering av vedlikeholdsansvaret og oppsamlingen av vedlikeholdsbehov. Rapportene fra Trøndelag Teater og Rogaland Teater viser at en med god planlegging, kompetanseoppbygging og budsjettering kan ivareta

vedlikeholdet og fornyelsen innenfor scenekunstinstitusjonens organisasjon.

Nationaltheatret, Det Norske Teatret og Den Nationale Scene bør på bakgrunn av erfaringer med etterslep i vedlikehold og fornyelse av bygninger og teknisk utstyr vurdere organiseringen av vedlikeholdet og fornyelsen.

En avtale etter samme prinsipper som Hålogaland Teaters avtale med Statsbygg Nord bør vurderes for scenekunstinstitusjoner som har overordnet forvaltningsansvar for bygninger, men mangler nødvendig kompetanse og kapasitet til å ivareta dette.

1.4.4.1.5 Økonomiske virkemidler

Gjennomføring av godt, planmessig og verdibevarende vedlikehold og fornyelse vil, uavhengig av organiseringen, kreve at scenekunstinstitusjonene avsetter tilstrekkelige budsjettmidler til dette. I tillegg til budsjettering av utgifter til dette i de årlige driftsbudsjettene er det nødvendig å avsette midler slik at man har økonomiske virkemidler til å møte framtidige periodiske behov for vedlikehold og fornyelse. Avsetningene må være tilstrekkelige til å kunne dekke kostnadene til utskiftninger og andre vedlikeholdstiltak som skjer regelmessig med flerårige intervaller.

Scenekunstinstitusjonenes årlige interne budsjetter må besluttes i samsvar med de langsiktige planene. Selv om statusbeskrivelsen i meldingen viser at eiendomsforvaltningen i enkelte institusjoner har vært nedprioritert, vil departementet fastholde at det overordnede ansvaret for prioriteringen av dette fortsatt skal ligge hos styrene. Det er således ikke aktuelt for departementet å øremerke midler til vedlikehold, fornyelse og andre investeringer innenfor de årlige driftstilskudd. Prinsippet om rammebudsjettering innen scenekunstmrådet vil bli videreført. Dette innebærer at både årlige utgifter til vedlikehold og fornyelse og årlige avsetninger til framtidige behov må finansieres innenfor rammen av de ordinære offentlige driftstilskudd.

Inntil problemene med alvorlig vedlikeholdsetterslep er overvunnet, vil det kunne være aktuelt for institusjonene å ta opp lån for å finansiere tiltakene. Betjening av slike lån må da skje innenfor institusjonenes ordinære budsjetter.

1.4.4.1.6 Rapportering og eksternt tilsyn

Kultur- og kirke departementet vil stille krav om at ansvaret for eiendomsforvaltningen med drift og vedlikehold av egne og leide bygninger og lokaler er organisert på en måte som gir et klart og entydig ansvar, legger til rette for langsiktighet og sikrer tilgang på relevant fagkompetanse. I forbindelse med styringsdialogen mellom Kultur- og kirke departementet og scenekunstinstitusjonene vil departemen-

tet få årlige rapporter om tilstanden og planer for bygningsvedlikeholdet og utskifting av utstyr. Institusjonene har ansvaret for at departementet mottar oppdatert oversikt fra denne delen av scenekunstrådet. I tillegg forutsetter Kultur- og kirke departementet at eierne av scenekunstbygningene sørger for eksternt tilsyn med disse eiendommene minst hvert fjerde år. Slike tilsyn skal resultere i rapporter om tilstand, planer, gjennomførte tiltak, kompetanse og organisering av eiendomsforvaltningen. Rapport fra slike tilsyn skal sammen med teatrets plan for oppfølgingen forelegges Kultur- og kirke departementet.

1.4.4.1.7 Tiltak

- For scenekunstinstitusjoner som har overordnet forvaltningsansvar for bygninger, bør det vurderes forvaltningsavtaler med for eksempel Statsbygg. Dette må det tas stilling til i det enkelte tilfelle.
- Innskjerping av årlig rapportering om:
  - planer for vedlikehold av bygninger og vedlikehold/utskifting av teknisk utstyr
  - utgifter til gjennomført vedlikehold og utskiftinger/avsetning til framtidig vedlikehold og utskiftinger
  - eventuelle nye avtaler om organisering av vedlikeholdet.
- Krav om at institusjonene gjennomfører eksternt tilsyn hvert fjerde år, med rapporter om tilstand, planer, gjennomførte tiltak, kompetanse og organisering av utstyrs- og eiendomsforvaltningen. Rapport fra slike tilsyn med teatrets plan for oppfølgingen skal forelegges Kultur- og kirke departementet.
- Inntil problemene med alvorlig vedlikeholdsetterslep er overvunnet, er det aktuelt for institusjonene å ta opp lån for å finansiere tiltakene. Til gjengjeld må det kreves at institusjonene inngår avtale med eksternt forvalter, jf. første strekpunkt.

1.4.5 Samisk scenekunst

1.4.5.1 INNLEDNING

Statens ansvar for samisk kulturpolitikk ivaretas ved å legge til rette for at Sametinget kan føre en selvstendig kulturpolitikk, og ved at samisk kultur inngår som en del av den nasjonale kulturpolitikken. Statens ansvar for samisk kultur inngår i statens overordnede kulturpolitiske ansvar. Regjeringen vil bedre Sametingets muligheter til å drive en aktiv kulturpolitikk og bedre rammebetingelsene for samiske kunstnere og kulturutøvere. Samisk kultur er også en viktig del av kulturløftet.

I tråd med utviklingen i Sametingets myndighet opprettet Kultur- og kirke departementet i 2002 en ny budsjettpost, kap. 320 Allmenne kulturformål, post

53 Samiske kulturformål. Regjeringen ønsker i minst mulig grad å legge føringer på eller øremerke disse bevilgningene. Det vises for øvrig til St.meld nr. 28 (2007–2008) Samepolitikken, som også omhandler samisk scenekunst.

Det er Sametingets ansvar å prioritere mellom behovene på det samiske kulturfeltet innenfor de midler som stilles til disposisjon. Det er Sametinget som fordeler midler til de samiske teatrene fra midlene som er avsatt under kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Samiske kulturformål.

1.4.5.2 SAMETINGET

Sametingsrådet har i sin melding om samisk kunst fra 2005 uttrykt at Sametinget vil:

- at Beavvváđ Sámi Teáhter sikres et forsvarlig økonomisk fundament for virksomheten som samisk nasjonalteater, slik at de er i stand til å betjene hele det samiske bosettingsområdet
- arbeide for et eget teaterbygg til Beavvváđ Sámi Teáhter
- arbeide for å øke antallet samiske teaterproduksjoner og utvikle samiske dramatikere
- arbeide for at det rekrutteres nye samiske skuespillere og teaterarbeidere
- at samisk amatørteatervirksomhet som særlig er rettet mot barn og unge, prioriteres
- sikre Áarjelhsaemien Teatere/Sydsamisk teater permanent drift.

1.4.5.3 DEPARTEMENTETS VURDERING

Som nevnt ovenfor ble det offentliges finansielle og forvaltningsmessige ansvar for driften av Beavvváđ Sámi Teáhter overført til Sametinget fra budsjettåret 2002. Staten ved Kultur- og kirke departementet står fortsatt som eier av 40 pst. av aksjene i teatret. De øvrige aksjene er delt på Kautokeino kommune med 40 pst. og Samenes Landsforbund og Norske Samers Riksforbund med 10 pst. hver. Det er imidlertid Sametinget som har ansvar for å oppnevne de statlige styremedlemmene til styret for Beavvváđ Sámi Teáhter.

For å oppnå forenkling og redusert byråkrati bør forvaltningen av aksjene i teatret samordnes med tildeling og forvaltning av det statlig finansierte tilskuddet. Det er derfor naturlig at Sametinget som tildeler og forvalter statstilskuddet til Beavvváđ Sámi Teáhter også forvalter aksjene i teatret. Kultur- og kirke departementet vil derfor foreslå å overføre departementets aksjepost i Beavvváđ Sámi Teáhter til Sametinget vederlagsfritt.

For at Beavvváđ Sámi Teáhter, som viktig del av det samlede teaterbudet i Norge, skal kunne bli sett i sammenheng med de øvrige teaterinstitusjonene, vil Kultur- og kirke departementet foreslå at teatrets resultater blir presentert for Stortinget i de årlige bud-

sjettproposisjoner på samme måte som de øvrige faste institusjonene.

Det er Sametingets ansvar å prioritere mellom behovene på det samiske kulturfeltet innenfor de midler som stilles til disposisjon. Departementet vil likevel understreke Beaivvåd Sámi Teáhters og Syd-samisk Teater/Áarjelhsaemien Teateres betydning for samisk språk, kultur og identitet, og at det er av vesentlig betydning at teatrene har gode rammebetingelser for driften.

Departementet støtter utviklingen av et Dramatikkens Hus for bl.a. å styrke utviklingen av samisk dramatik. Det er viktig for den samiske scenekunsten å ha manuskripter på samisk tilpasset et samisk teater og et samisk publikum. Et Dramatikkens Hus vil også være et tilbud til dramatikere som skriver på samisk og vil dermed også bety en styrking av samisk scenekunst.

Departementet gjennomfører halvårslige kontaktmøter med Sametinget hvor blant annet budsjettspørsmål blir drøftet. Det vil være anledning for Sametinget å ta opp spørsmål knyttet til samisk scenekunst i denne sammenheng.

1.4.5.3.1 Tiltak

- Departementet gjennomfører halvårslige kontaktmøter med Sametinget, og spørsmål vedrørende samisk scenekunst kan tas opp i disse møtene. Med bakgrunn i statens overordnede ansvar for samisk kultur, vil departementet legge til rette for at samisk scenekunst kan videreutvikles.
- Utviklingen av et Dramatikkens Hus vil også komme samisk scenekunst til gode.
- Departementet vil presentere Beaivvåd Sámi Teáhters resultater sammen med rapportering fra de øvrige teatrene i de årlige budsjettproposisjonene slik at Beaivvåd Sámi Teáhter blir sett i sammenheng med resultater fra de øvrige teaterinstitusjonene med fast årlig støtte. Departementet vil invitere til at også samisk scenekunst skal kunne omfattes av den systematiske kvalitative vurderingen som innfattes for de øvrige institusjonene.
- For å samordne ansvaret for og oppfølging av Beaivvåd Sámi Teáhter, vil departementet foreslå at aksjene i teatret overføres til Sametinget vederlagsfritt.

1.4.6 Styrket produksjon og formidling av teater utenfor institusjonene

Det er en viktig oppgave å legge til rette for at forestillingene som produseres av frie grupper, når ut til et bredt og mangfoldig publikum.

Den frie scenekunsten er i stadig utvikling og det er viktig at tilskuddsordninger gir rom for at nye ini-

tiativ og ideer kan bli fanget opp og at hele sjangerbredden blir ivaretatt.

1.4.6.1 TILTAK

- Forskriften for tilskuddsordningen for fri scenekunst/dans endres slik at det gjennom ordningen også kan gis tilskudd til visninger av den ferdige produksjonen. For at antall grupper som nyter godt av ordningen ikke skal bli redusert, må avsetningene til fri scenekunst, dans, teater/ annen scenekunst økes.
- Det tas sikte på å styrke tilskuddsordningen for basisfinansiering av frie scenekunstgrupper.
- Departementet vil bidra til å styrke og profesjonalisere produsentleddet for frie scenekunstgrupper innen teater/ annen scenekunst.
- Departementet vil bidra til å legge forholdene bedre til rette for formidling av nyskapende scenekunst gjennom å styrke teatre som inngår i formidlingsnettverk.
- Tilskuddet til Nettverket for scenekunst fordeles på de tre medlemsinstitusjonene, Black Box Teater, BIT Teatergarasjen og Teaterhuset Avant Garden.
- Tilskuddsordningen for gjestespill styrkes og utvides til å omfatte turneer.
- De statlige tilskuddsordningene til gjestespill og turneer både i utlandet og i Norge samordnes.
- Tilskuddsordningen for historiske spill endres og rettes inn mot sektorens behov.
- Departementet tar sikte på å styrke virksomheten ved Norsk teaterråd.
- Bidra til at kulturpolitikken ivaretar hele sjangerbredden innenfor teater/ annen fri scenekunst.

1.5 Styrket produksjon og formidling av opera

1.5.1 Departementets vurdering

Med det nye operabygget i Oslo har vi helt nye muligheter for opera i Norge. Departementet har bidratt finansielt til å sikre driftsgrunnlaget for Den Norske Opera & Ballett og tar sikte på å styrke tilskuddet ytterligere. Samtidig er det viktig at operatilbudet når ut til hele landet, og departementet vil styrke region- og distriktsoperavirksomhetene. Disse tiltakene er imidlertid fortsatt få. Departementet vil derfor være en samarbeidspartner for initiativ som kan gi region- og distriktsopera en sterkere basis. I tillegg vil departementet legge til rette for at Den Norske Opera & Ballett tar et ansvar for operavirksomhet over hele landet. Det er også viktig at lokale operatiltak samarbeider og støtter hverandre.

Det er departementets oppfatning at Den Norske Opera & Ballett nå har gode forutsetninger for å kunne oppfylle målene om fordobling av forestillinger og antall besøkende. Departementet legger også

til grunn at Den Norske Opera & Ballett vil være seg sitt ansvar bevisst om å bidra til at norske komponister og koreografer får anledning til å utvikle og føre opp nye verk innenfor institusjonen.

Erfaringer så langt viser at nybygget oppfyller de meget strenge krav som er satt for å kunne produsere og framføre opera, ballett og konserter på høyt, internasjonalt kunstnerisk nivå. Bygningen framstår i seg selv som en attraksjon og har vakt stor oppmerksomhet i mediene og blant publikum. Driftstilskuddet til Den Norske Opera & Ballett er de siste årene trappet opp betydelig for å sette organisasjonen i stand til å ta i bruk det nye huset på en god måte. Statstilskuddet for 2008 er 346 mill. kroner, og er altså økt med 110 mill. kroner fra 239 mill. kroner for 2005. Departementet tar sikte på videre styrking av tilskuddet til Den Norske Opera & Ballett i henhold til omforent opptrappingsplan.

Når det gjelder norske komponister og librettister, tar Den Norske Opera & Ballett sikte på at deres arbeid vies særskilt oppmerksomhet gjennom et forpliktende utviklingsarbeid, finansiert med øremerkede midler. Forutsetningen skal være at de prosjektene som inviteres med, også forventes å bli oppført. Dette opplegget vil innebære en intensivering og skjerping av det arbeidet som til nå har vært gjennomført innenfor rammene av det såkalte Operatoriet.

Den Norske Opera & Ballett skal også bidra til å styrke operaformidlingen utover landet gjennom opera- og ballettproduksjoner i egen regi eller i samarbeid med andre. Departementet viser også til at det er viktig å ta vare på og videreføre erfaringer og kompetanse som er skapt gjennom prosjektet AdOpera! Departementet er også kjent med at flere av region- og distriktsoperavirksomhetene har behov for budsjettmessig styrking for å kunne gi et bedre kunstnerisk tilbud til publikum, herunder større repertoarmessig variasjon. Departementet tar sikte på særlig å styrke Den Nye Opera, mindre operavirksomheter og operavirksomheter som satser på nyskapende virksomhet.

Departementet vil sette i gang et særskilt arbeid med sikte på å styrke scenekunsttilbudet i Hedmark, Oppland, Akershus, Østfold og Buskerud.

1.5.1.1 TILTAK

- Tilskuddet til Den Norske Opera & Ballett vil bli økt, og bidra til et løft for opera- og dansekunsten i Norge.
- Den Norske Opera & Ballett skal bidra til at norske komponister og koreografer får anledning til å utvikle og oppføre verk innenfor institusjonen.
- Den Norske Opera & Ballett skal bidra til å styrke formidlingen av opera og ballett i hele landet.

- Det tas sikte på budsjettmessig styrking av region- og distriktsoperavirksomhetene.
- Samarbeid med andre offentlig finansierte virksomheter vil bli vektlagt.
- Andre relevante institusjoner med offentlig tilskudd skal støtte opp om utviklingen av opera-produksjoner.
- Erfaringer og kompetanse fra prosjektet AdOpera! skal ivaretas og videreføres.
- Departementet vil vurdere status som distriktsopera for Opera Østfold.
- Bidra til at kulturpolitikken ivaretar hele sjangerbredden innenfor opera.

1.6 Styrket produksjon og formidling av dans

1.6.1 Departementets vurdering

2008 er et merkeår for profesjonell dans i Norge. Med åpningen av det nye bygget for Den Norske Opera & Ballett og egne, særskilt tilrettelagte lokaler for Dansens Hus, er det lagt et nytt grunnlag for profesjonell dans i Norge. Departementet har forventninger om at denne satsingen sammen med den styrkingen av tilskuddsordningen for dans som har skjedd i de senere år og som alt i alt gir dansekunstnerne sterkt forbedrede vilkår, også skal resultere i et fornyet, mangfoldig og variert tilbud til publikum.

Likevel er det fortsatt ønskelig å styrke danse-kunsten både innenfor institusjonene og i frie danseensembler. Det er lagt en omforent opptrappingsplan for tilskuddet til Den Norske Opera & Ballett som også vil komme Nasjonalballetten til gode. Departementet vil også styrke tilskuddet til Carte Blanche for å styrke den publikumsrettede virksomheten.

Ved finansielt å legge til rette for at Dansens Hus fra 2008 kan drive virksomheten i egne lokaler for produksjon og visninger, har departementet lagt til rette for et betydelig løft for samtidsdansen, kunstnerisk og publikumsmessig. Dansens Hus har utviklet en strategi for publikumsrekruttering som innebærer at publikumsbesøket innen 2012 skal økes til 25 000 per år, som innebærer en dekningsgrad på 73 pst. av tilgjengelig kapasitet i Dansens Hus.

Departementet støtter det ønske Dansens Hus har om å utvikle en nasjonal plan for dans. Det er viktig at et bredt miljø innenfor teater- og dans blir trukket med i dette arbeidet. Dansefestivaler er viktige arenaer for formidling av dans, og Riksteatret som regelmessig turnerer danseoppsetninger, bidrar sterkt til å styrke interesse for og oppslutning om dansen. Det er ønskelig å styrke dansemiljøene rundt i landet gjennom flere tiltak. Lokalt er flere sterke miljøer i utvikling. Departementet vil vurdere forsøks tiltak lokalt for å stimulere slike miljøer ytterligere. Et referansepunkt er den svenske ordningen med dansekonserter på fylkesnivå. Innenfor samtidsdansen er det

mange eksempler på vellykket kunstnerisk samarbeid mellom frie grupper og institusjonene Den Norske Opera & Ballett og Carte Blanche.

Det bør legges bedre til rette for å turnere forestillinger. Med økte midler til produksjon øker også behovet for midler til å vise forestillinger nasjonalt og internasjonalt. Det er ønskelig at gjestespillordningen under Norsk kulturråd blir utvidet til å gjelde turneer, og det er nødvendig å styrke avsetningen som for 2008 er 3,6 mill. kroner. Løsningene på disse utfordringene kan finnes ved å utvikle den aktuelle ordningen i et samspill med utvikling av ordningene for basisfinansiering og for gjestespill som også har det frie feltet som målgruppe. Det er dessuten behov for å styrke ordningen for utvikling av koreografi.

Det er imidlertid flere grupper som i dag får tilskudd via ordningen for dans, som har behov for en langsiktighet i tildelingene av midler for å styrke den kunstneriske kvaliteten på produksjonen. Departementet vil derfor bidra til at flere grupper kan komme inn på ordningen for basisfinansiering gjennom økte budsjettmessige avsetninger. Det vil også medføre at det blir frigjort midler til nye grupper under støtteordningene for fri scenekunst, dans og teater/annen scenekunst.

Tilskudd til presentasjon av norsk scenekunst i utlandet gis også over Utenriksdepartementets budsjett som reisestøtte og støtte til kulturutveksling med land i sør. For 2008 utgjør reisestøtteavsetningen 1,7 mill. kroner. Kultur- og kirke departementet vil ta initiativ til å samordne de ulike ordningene.

I Oslo er Riksscenen – scene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans – under oppbygging. Departementet legger til grunn at Riksscenen vil få en viktig rolle for å ta vare på og videreføre norske folkedanstradisjoner og vil bli viktig for utviklingen av norsk folkedans også som scenisk uttrykk.

1.6.1.1 TILTAK

Departementet vil styrke norsk dansekunst gjennom å

- Endre forskriften for fri scenekunst dans for å åpne for tilskudd til visninger av den ferdige produksjonen. Budsjetttrammene for ordningen må økes for å opprettholde omfanget av produksjoner.
- Styrke tilskuddsordningen for basisfinansiering av frie scenekunstgrupper.
- Etablere ordninger for profesjonalisering av produsentledet.
- Styrke formidling av dans gjennom formidlingsnettverk.
- Tilskudd til gjestespill styrkes og kan inkludere turneer.

- Ulike statlige ordninger for formidling av norsk scenekunst i utlandet samordnes og styrkes.
- Styrke danse miljøene rundt i landet gjennom pilotprosjekt med utgangspunkt i sterke lokale danse miljøer Tiltaket forutsetter regional/lokal medfinansiering.
- Bidra til utviklingen av riksscenen for folkemusikk og folkedans og styrke folkedansen.
- Styrke dans i Nord-Norge.
- Styrke dansefestivaler.
- Styrke Gratis Daglig Trening.
- Bidra til å utvikle flere spillesteder for dans gjennom kompetansebygging og nettverk.
- Styrke Carte Blanche.
- Støtte Riksteatrets arbeid for å inkludere dans i sine turneer.
- Bidra til at kulturpolitikken ivaretar hele sjangerbredden innenfor dans.

1.7 Kulturelt mangfold

1.7.1 Departementets vurdering

Norge er et flerkulturelt samfunn, og det er et mål å utvikle et velfungerende flerkulturelt samfunn hvor kulturuttrykk møtes og utvikles, og nye kulturuttrykk skapes. Regjeringen har i Soria Moria-erklæringen slått fast at den vil synliggjøre det flerkulturelle perspektivet på alle felter i kulturlivet, og bidra til å skape bedre møteplasser mellom majoritets- og minoritetskulturer. Det må derfor stimuleres og legges til rette for at minoritetskulturer kan delta i kulturlivet på lik linje som majoritetssamfunnet. Det er også behov for å bevisstgjøre og iverksette tiltak for å fremme kulturelt mangfold for å sikre at kunstnere med minoritetsbakgrunn får utviklet sitt hele og fulle potensial.

Departementet mener at det framover er nødvendig å gjennomgå de mekanismer og strukturer som medfører at kulturlivet i Norge ikke gjenspeiler det kulturelle mangfoldet som finnes i Norge i dag.

Strategier for kulturelt mangfold i scenekunstinstitusjoner må fremme kulturelt mangfold i det daglige arbeidet i repertoarutforming, i publikumsarbeid, på scenen, i produksjon, i ledelse og administrasjon. Det er viktig å samarbeide med lokale, regionale og nasjonale aktører og organisasjoner med kompetanse på det flerkulturelle feltet for å nå målsettingen om å gjenspeile det kulturelle mangfoldet i det samfunnet der institusjonen holder til. For å lykkes er det avgjørende at partene i slike samarbeid fremstår som likeverdige, og at små aktører ikke tvinges inn i samarbeid på majoritetens og/eller institusjonens premisser.

I flere av tilbakemeldingene Norsk teater- og orkesterforening fikk fra institusjonene i forbindelse med kartlegging av kulturelt mangfold, refereres det bl.a. til gjestespill og et internasjonalt arbeid som

enkeltinstitusjoner er involvert i. Dette er positivt, men departementet vil understreke at mangfoldsarbeidet først og fremst har et fokus på det nære ved at det skal avspeile det kulturelle mangfoldet som finnes i dagens Norge. Erfaringen viser at estetisk mangfold åpner for etnisk mangfold. For å styrke publikumsarbeid og repertoarutvikling kan det imidlertid være hensiktsmessig å hente internasjonale kunstnere med anerkjennelse i bestemte miljøer i samarbeid med lokale flerkulturelle aktører.

Ved inngangen til Mangfoldsåret 2008 har departementet mottatt signaler om at flere institusjonsteatre arbeider med å inkorporere Mangfoldsårets intensjoner i sine strategiplaner. Nationaltheatret har eksempelvis vedtatt en langsiktig mangfoldsstrategi. Etter initiativ fra Sekretariatet for Mangfoldsåret er det satt i gang et manusutviklingsprosjekt for uetablerte dramatikere med flerkulturell bakgrunn, Nye scenetekster. Prosjektets hovedformål er å identifisere og rekruttere nye dramatikertalenter fra det flerkulturelle Norge. Prosjektet skjer i samarbeid med Nationaltheatret, Det Norske Teatret, Riksteatret, Oslo Nye Teater, NRK Radioteatret, Det Åpne Teater, Norsk Dramatikkfestival og Nordic Black Theatre og ble utlyst som konkurranse i juni 2007. Vinnere vil tilbys oppfølging av en dramaturg ved Oslo-teatrene for videreutvikling av sceneteksten, blant annet med tanke på en presentasjon under Riksteatrets planlagte mangfoldsfestival i november 2008.

Departementet vil likevel understreke behovet for at de faste institusjonene, tar de utfordringer som Norge er stilt overfor når det gjelder integrering av etniske minoriteter, jf. formålet med Mangfoldsåret 2008. I denne forbindelse må institusjonenes repertoar i større grad enn i dag oppleves som relevant for minoritetsbefolkningen. Videre må kvalifisering og rekruttering av skuespillere med minoritetsbakgrunn gjennom institusjonene styrkes, og institusjonene må arbeide for at publikum får en sammensetning som i større grad enn i dag gjenspeiler den totale befolkningens sammensetning.

Institusjonene bør – hver for seg eller sammen – utvikle strategier for og rekruttere og eventuelt bidra til å kvalifisere skuespillere og annet kunstnerisk personale med minoritetsbakgrunn – innenfor de rammer for faste og midlertidige tilsetninger som tariffavtalene tillater.

Departementet vil på sin side bidra til at personer med minoritetsbakgrunn blir oppnevnt til institusjonenes styrer.

Departementet har som intensjon å bidra til å sikre og utvikle Nordic Black Theatre og Nordic Black Express' styrke og potensial. Dette teatret viser et mangfold i valg av veier for å utvikle, forsterke og synliggjøre den transkulturelle scenekunsten, og i dette mangfoldet ligger teatrets styrke og

potensial. I den videre utviklingen for å realisere dette potensialet kan det være nødvendig å se nærmere på teatrets organisering, økonomi og hvordan det plasserer seg som en del av det totale scenekunstheltet. Departementet vil initiere en prosess for å vurdere hvordan dette kan oppnås i samarbeid med blant andre teatret selv og Riksteatret.

1.7.1.1 TILTAK

- Sette mål om at de faste institusjonene utvikler strategier og planer for å rekruttere og kvalifisere skuespillere og annet kunstnerisk personale med minoritetsbakgrunn.
- Sette mål om at institusjonene utvikler strategier for publikumsarbeid som inkluderer minoritetsbefolkningen.
- Styrking av Nordic Black Theatre og Nordic Black Express. Departementet vil initiere en prosess for å få en nærmere vurdering av teatrets drift og se denne i sammenheng med Riksteatret.
- Departementet vil bidra til at det blir oppnevnt personer med minoritetsbakgrunn til styrer og andre verv i institusjonene.
- Departementet vil be institusjonene rapportere om sine aktiviteter i Mangfoldsåret.

1.8 Likestilling

1.8.1 Departementets vurdering

Likestilling mellom kvinner og menn, like muligheter til å oppnå ulike posisjoner og arbeidsoppgaver er et viktig mål innenfor scenekunsten.

I meldingen har departementet redegjort for fordelingen av arbeidsoppgaver, kunstnerisk og administrativt og for fordelingen av styreposisjoner. Meldingen viser at det fortsatt er et stykke igjen før de mest ettertraktede posisjonene innenfor teatret er likt fordelt mellom kvinner og menn.

Departementet har satt likestilling på dagsorden ved blant annet å ta initiativ til programmet som skal bidra til å rekruttere kvinner til ledende stillinger innenfor scenekunst, film, musikk og tv. Det er interessant, men ikke overraskende, at antallet søknader om å få være med på tiltaket er meget stor.

Scenekunstinstitusjonene må ta likestillingsutfordringene på alvor og sørge for at kvinner får samme muligheter som menn til å utvikle talenter og ferdigheter gjennom utfordrende oppgaver. Dette er ikke bare et spørsmål om rettferdighet, men også om kunstnerisk utvikling og resultater og om tilbudet til publikum. Departementet vil følge dette opp som en del av styringsdialogen med institusjonene blant annet gjennom den årlige rapporteringen.

1.8.1.1 TILTAK

Departementet vil:

- kreve som en forutsetning for statstilskuddet at institusjonene utarbeider strategier for å sikre at kvinner og menn får like muligheter til kunstfaglige, tekniske og administrative posisjoner
- bidra finansielt til forsøksprogrammet for rekruttering av kvinner til ledende stillinger innen scenekunst, musikk, film og TV
- sørge for lik fordeling av verv, herunder lederverv for kvinner og menn.

1.9 Transmisjoner og formidling gjennom ny teknologi

1.9.1 Departementets vurdering

Departementet har satt som forutsetning for det årlige driftstilskuddet til de nasjonale scenekunstinstitusjonene at de medvirker til at oppsetninger kan transmitteres for visning på fjernsyn. Denne forutsetningen gjelder i dag ikke for region-/landsdelsinstitusjonene eller øvrige scenekunstinstitusjoner. Årlig produseres det en rekke oppsetninger av høy kvalitet ved scenekunstinstitusjonene landet over. Flere av dem kan egne seg for visning i fjernsyn. Departementet mener at forutsetningen som gjelder for de nasjonale institusjonene også bør omfatte region-/landsdelsinstitusjonene.

En sentral utfordring for å få til flere transmisjoner er kunstnernes opphavsrett som kan utløse krav om store økonomiske vederlag. Den enkleste løsningen på denne utfordringen er at scenekunstinstitusjonene som produsent av oppsetningen gjør avtaler som sikrer rett til kunstnergruppenes opphavsrett, jf. den avtalen som er etablert mellom NRK og Den Norske Opera & Ballett. Dette vil bidra til å gjøre det både enklere og rimeligere for tv-selskapene og scenekunstinstitusjonene å inngå avtale om transmisjon, og derigjennom øke sannsynligheten for flere transmisjoner.

I dag har kunstnernes opphavsrett en mer teoretisk verdi fordi scenekunstinstitusjonene og NRK likevel ikke har økonomi til å utløse rettighetene i det omfang som kunne føre til flere transmisjoner. Å få kunstnergruppene til gi fra seg opphavsretten er et forhandlingsspørsmål og noe som antagelig vil kreve en viss økonomisk kompensasjon.

Spørsmålet om kunstnergruppenes opphavsrett blir stadig mer aktualisert på grunn av digitale teknikker som gir store muligheter for å utvikle nye formidlingstiltak i framtiden, muligheter som vil bli vanskelig å utnytte dersom spørsmålet om opphavsretten ikke finner en løsning.

1.9.1.1 FORMIDLING GJENNOM NY TEKNOLOGI

Digitalisering og det pågående skifte fra analog til digital teknologi gjør at stadig flere kan formidle og distribuere forestillinger for direkte visning på en relativt rimelig måte. Digital distribusjon kan skje via satellitt, kabel, bakkenett og bredbånd.

I 2006 startet Metropolitan Opera i New York å sende noen av sine operaforestillinger direkte til 30 digitalkinoer i USA. I dag er antall produksjoner som sendes på denne måten økt til åtte per år, og antall digitalkinoer som viser forestillingene, er økt til 230 hvorav flere kinoer er i andre land, herunder Verdensteatret kino i Tromsø. Verdensteatret har også vist forestillinger sendt direkte fra Dramaten i Stockholm. Distribusjonen skjer over satellitt. I Oslo har Gimle kino overført forestillinger fra Metropolitan Opera.

I Norge pågår det for tiden forsøk og utprøving av digital kinodrift over hele landet. Som eksemplet med Metropolitan Opera viser, vil digitaliserte kinosaler kunne bli fylt med langt mer enn bare film i framtiden.

Opplevelsen av scenekunst vil selvsagt være forskjellig om man sitter som publikum i salen sammenlignet med om man sitter i en kinosal eller laster ned en direktesendt forestilling over internett. Det er ønskelig at så mange som mulig får oppleve "levende" scenekunst der de bor, men samtidig gir den nye teknologien et mulig kulturtilbud for hele den norske befolkningen som for bare kort tid siden var utenkelig.

Det er viktig at norske scenekunstinstitusjoner forholder seg åpne til de nye formidlingsteknologiene og vurderer muligheten av å ta disse i bruk for å nå bredere ut. Departementet vil imidlertid understreke at de nye formidlingsteknologiene ikke kan erstatte den fysiske opplevelsen av scenekunst, og at disse derfor må komme i tillegg til det øvrige formidlingsarbeidet.

1.9.1.2 NRK-PLAKATEN

NRK-plakaten legger til rette for opptak og transmisjon av flere norske scenekunstforestillinger enn i dag. Transmisjonsavtaler lik Den Norske Opera & Balletts pilotprosjekt vil trolig kunne være aktuell for de aller største teatrene. Imidlertid må scenekunstinstitusjonene i framtiden være åpne for ulike samarbeidsmodeller med NRK. Andre TV-kanaler er også viktige. Departementet vil i enkelttilfeller vurdere å støtte eventuelle inngåtte transmisjonsavtaler og samarbeidsmodeller.

1.9.1.3 TILTAK

- Med bakgrunn i NRK-plakaten legger departementet til grunn at det bør utarbeides avtaler mellom NRK og statsstøttede teatre om transmisjon

av oppsetninger, jf. pilotprosjekt mellom NRK og Den Norske Opera & Ballett.

- Scenekunstinstitusjonene bør vurdere de mulighetene ny teknologi gir for formidling for å sikre at scenekunsttilbudet når nye publikumsgrupper.
- Forutsetningen om at de nasjonale scenekunstinstitusjonene skal medvirke til at oppsetninger kan transmitteres for visning på fjernsyn, gjøres også gjeldende for regional-/landsdelsinstitusjonene.
- Departementet vil i enkelttilfeller vurdere å støtte avtaler om opphavsrettigheter som sikrer transmissjonsavtaler.

1.10 Utdanning, etterutdanning og rekruttering

1.10.1 Departementets vurdering

Utdanningsfeltet er dynamisk. Institusjoner som er godkjent som høyere utdanningsinstitusjoner, har anledning til selv å opprette de studier på bachelornivå de ønsker ut fra registrerte behov og økonomiske og faglige ressurser. Kunsthøgskolen i Bergen har lenge vurdert å starte utdanning i scenekunst, uten å ha funnet økonomisk rom for det. Kunsthøgskolen i Oslo arbeider med å utvide sitt tilbud av masterstudier. Også private institusjoner på lavere nivå har på lignende måte mulighet for å tilpasse sine tilbud til tilstrømning og behov.

Kunnskapsdepartementet og Kultur- og kirkedepartementet har mottatt en felles henvendelse fra Kunsthøgskolen i Oslo, Norges musikkhøgskole og Den Norske Opera & Ballett om ny operautdanning og repetitørutdanning. De to høyskolene ønsker i samarbeid å skape en mer kompakt og helhetlig operautdanning med mulighet for en ettårig praktikantordning ved Den Norske Opera & Ballett. I tillegg ser man et stort behov for å etablere en ny type utdanning i Norge, en masterutdanning for repetitører, med mulighet for spesialisering som sangrepetitør eller danserepetitør. Kunnskapsdepartementet og Kultur- og kirkedepartementet vil vurdere disse søknadene i forbindelse med de årlige statsbudsjett.

Spørsmål knyttet til utdanning, etterutdanning og rekruttering vil i første rekke være forhold som berører skuespillere, dansere og andre kunstneriske yrkesgrupper på scenekunstmrådet. Utdanning og rekruttering har derfor nær sammenheng med kunstnerpolitikken.

Over Kultur- og kirkedepartementets budsjett gis årlig støtte til Norsk Skuespillersenter. Dette er et viktig tiltak. Slike tiltak vil bli vurdert også for andre deler av scenekunstheltet.

Kunstnerundersøkelsen som er gjennomført av Telemarksforskning-Bø på oppdrag av Kultur- og kirkedepartementet, vil være et viktig grunnlag for en nærmere vurdering av utfordringer og behov for tiltak på utdanning, etterutdanning og rekruttering. Resultatene av kunstnerundersøkelsen er lagt frem i

juni 2008 og vil gi en kartlegging av kunstnergruppes arbeids- og inntektsforhold, der forhold knyttet til utdanning inngår som en viktig del av datainnsamlingen. Departementet vil derfor komme tilbake til spørsmål om utdanning, etterutdanning og rekruttering i forbindelse med oppfølgingen av kunstnerundersøkelsen i kunstnerpolitisk sammenheng.

1.10.1.1 TILTAK

- Departementet vil komme tilbake til spørsmål om utdanning, etterutdanning og rekruttering i forbindelse med oppfølging av kunstnerundersøkelsen.
- Søknaden om ny operautdanning og repetitørutdanning vil bli vurdert i budsjettsammenheng.
- Støtte kompetanseutviklingstiltak for scenekunstheltet som for eksempel Norsk Skuespillersenter.

1.11 Styring og regelverk

1.11.1 Statlig styrerepresentasjon

I dag oppnevner staten v/Kultur- og kirkedepartementet et flertall av styremedlemmene til styrene i de nasjonale institusjonene og i region-/landsdelsinstitusjonene inkludert styreleder.

1.11.1.1 DEPARTEMENTETS VURDERING

Departementet ser på oppnevning av styremedlemmer som et bidrag til å sikre at institusjonene får gode styrer som kan se til at forvaltningen av virksomheten følger lover og regler, og at institusjonene lever opp til de forutsetningene som staten har satt for tilskuddet. Statens styring med institusjonene skjer likevel først og fremst gjennom forutsetningene for statstilskuddet. Departementet vil likevel understreke viktigheten av at det oppnevnes kompetente styrer slik at styret som kollegium har bred kompetanse, både når det gjelder virksomhetenes faglige oppgaver og de økonomiske og administrative oppgavene.

Med referanse til St.meld. nr. 12 (2006–2007) Regionale fortrinn – regional framtid, og Stortingets behandling av meldingen, jf. Innst. S. nr. 166 (2006–2007), foreslår departementet at regionene skal ha større ansvar for oppnevning av styreledere og styremedlemmer til region-/landsdelsinstitusjonene og knutepunktinstitusjonene fra 2010. Hovedregelen er at det regionale forvaltningsnivået skal ha ansvar for å oppnevne styreleder og eventuelt noen av eller alle de offentlig oppnevnte styremedlemmene, men at regjeringen i særskilte tilfeller kan fravike denne regelen. I hvert enkelt tilfelle må en gjennomgå og ta stilling til nøyaktig fordeling. På scenekunstmrådet innebærer dette at en går bort fra praksisen med statlig

styreflertall i region-/landsdelsinstitusjonene og oppnevning av styreleder i knutepunktinstitusjonene.

Ettersom det skal gjennomføres valg i mange av region-/landsdelsinstitusjonene innen utgangen av juni 2008 har departementet, i påvente av konklusjoner med hensyn til gjennomføringen av St.meld. nr. 12 (2006–2007) Regionale fortrinn – regional framtid, allerede nå gjort endringer i statens styrerepresentasjon. Departementet går bort fra kravet om statlig styreflertall og vil begrense oppnevningen av styremedlemmer til maksimalt tre inkludert styreleder og ett varamedlem. Denne endringen gir en gradvis overgang til en framtidig modell der den statlige styrerepresentasjonen reduseres ytterligere.

Staten foreslår i dag også et visst antall medlemmer og varamedlemmer til bedriftsforsamlingene ved Nationaltheatret og Rogaland Teater. Ifølge aksjeloven er utgangspunktet at bedrifter med over 200 ansatte skal ha bedriftsforsamling, men det kan også bestemmes i vedtektene at selskaper som ikke oppfyller dette vilkåret skal ha bedriftsforsamling, slik som ved Rogaland Teater. Departementet vil se nærmere på mulighetene for å endre vedtektene ved disse institusjonene slik at staten ikke lenger foreslår valg av medlemmer til bedriftsforsamlingene.

Fra 2008 har Nord-Trøndelag Teater fått status som region-/landsdelsinstitusjon og Peer Gynt-stemnet fått status som knutepunktinstitusjon. Knutepunktinstitusjonene har ikke vært omfattet av kravet om statlig styreflertall, men det har vært en forutsetning om at staten skulle oppnevne styreleder og et styremedlem med vararepresentanter.

St.meld. nr. 10 (2007–2008) Knutepunkt, punkt 5.3, er oppnevning av styre og valg av organisasjonsform for knutepunktene omtalt. Det sies om dette bl.a. at departementet vil gå inn for at staten oppnevner ett styremedlem med varamedlem til styre for knutepunktene.

Videre uttales det:

"Departementet legg til grunn at stifting framleis skal vere den vanlege organisasjonsforma for eit knutepunkt. Ein vil like vel ikkje sjå bort frå at andre organisasjonsformer kan bli vurderte i særskilde tilfelle.

Det er under alle omstende ein føresetnad at verksemda er organisert slik at det er mogleg å kontrollere at tilskotet blir brukt i samsvar med formålet."

1.11.1.2 TILTAK

- Fra 2010 overføres som hovedregel statens ansvar for å oppnevne flere offentlige styremedlemmer inkludert styreleder i region-/landsdelsinstitusjonene til det regionale forvaltningsnivået. I særskilte tilfeller kan departementet fravike dette. Departementet vil gjennomgå og ta stilling til den endelige fordelingen.
- Departementet understreker at det fortsatt må legges stor vekt på å oppnevne kompetente styrer

som kan følge opp at forutsetningene for statstilskuddet til institusjonene blir oppfylt.

- Departementet går bort fra kravet om statlig styreflertall fra 2008 og begrenser oppnevningen til tre styremedlemmer inkludert styreleder og ett varamedlem.
- Departementet vil se nærmere på mulighetene for å endre vedtektene ved Nationaltheatret og Rogaland Teater slik at staten ikke lenger foreslår valg av medlemmer til bedriftsforsamlingene.

1.11.2 Styringssystemet

Departementet viser til at det er besluttet å innføre evaluering av kvalitativ måloppnåelse for knutepunktinstitusjonene, jf. St.meld. nr. 10 (2007–2008) Knutepunkt og Innst. S. nr. 168 (2007–2008). Slike evalueringer bør også foretas for musikk- og scenekunstinstitusjonene på en systematisk måte og med noen års mellomrom for den enkelte institusjons vedkommende. Med innføring av systematisk kvalitativ evaluering av institusjonene kan kravene til årlig rapportering reduseres. Det er imidlertid ønskelig å sikre rapportering om status for institusjonenes arbeid med likestilling og mangfold. Departementet vil ta initiativ til et samarbeid med institusjonene om dette gjennom Norsk teater- og orkesterforening.

Parallelt er det ønskelig å utvikle rapporteringen om resultatet av tilskudd til fri scenekunst. Departementet vil i samarbeid med berørte organisasjoner og Norsk kulturråd vurdere målformuleringene for tilskudd til frie grupper innen dans og teater, og på denne bakgrunn også vurdere rapportering, innsamling og presentasjon av data med hensyn til bl.a. produksjoner og visninger, kunstnerisk fornyelse og publikumsopplutning. Dette er også aktuelt for tilskudd til prosjekter m.m. innenfor andre utenominstitusjonelle kunstområder.

1.11.2.1 TILTAK

- Det innføres evaluering av kvalitativ måloppnåelse, men med noen års mellomrom for scenekunst- og musikk institusjonene.
- Det tas initiativ til å gjennomgå dagens mål- og resultatmål med tanke på forenkling.
- Mål for og kriterier for likestilling og mangfold skal inngå i resultatrapporteringen.
- Det tas initiativ til å utvikle rapportering, innsamling og presentasjon av data vedrørende fri scenekunst.

1.11.3 Forholdet til EØS-avtalen

Det har vært reist spørsmål om offentlige tilskudd til scenekunstformål kan stride mot reglene i EØS-avtalen.

Departementet legger til grunn at dagens scenekunsttilbud ikke vil kunne opprettholdes uten den statstøtte som ytes, og at statsstøtten til de norske scenekunstinstitusjonene ikke er i strid med EØS-avtalen artikkel 59.

Departementet anser at den støtte som gis til scenekunstformål ikke omfattes av forbudet mot statstøtte i artikkel 61. Det er en forutsetning for forbudet i EØS-avtalen artikkel 61 at støtten påvirker samhandelen mellom landene i EØS-området. Dette er ikke tilfellet for statsstøtten til scenekunstinstitusjoner i Norge.

Scenekunstpolitikken er et sentralt element i norsk kulturpolitikk. Det offentlige tilskuddet er en helt nødvendig forutsetning for at dette mangfoldige tilbudet skal kunne bli opprettholdt.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Knut Werner Hansen, Britt Hildeng og Espen Johnsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Trond Lode, og fra Venstre, Trine Skei Grande, mener at meldingen gir et godt inntrykk av dagens situasjon på scenekunstheltet, men at det er noen utfordringer å ta tak i. Målet med scenekunstmeldingen er å fokusere på at scenekunstheltet skal være et tilbud av høy kunstnerisk kvalitet, som er mangfoldig, nyskapende og utfordrende, og som når hele befolkningen og forvalter kulturarven vår.

Komiteen har merket seg at måloppnåelse skal skje gjennom:

- Profesjonelt tilbud av teater-, opera- og danseforestillinger og andre sceneuttrykk over hele landet
- Høy kvalitet gjennom utvikling og fornyelse
- Nå hele befolkningen
- Større mangfold
- Effektiv ressursutnyttelse

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er tilfreds med at Regjeringen har lagt fram en stortingsmelding om scenekunst, som omfatter hele bredden og mangfoldet innen scenekunstheltet over hele landet. Flertallet merker seg at meldingen er blitt godt mottatt i de ulike scenekunstmiljøene.

2.2 Scenekunsttilbudet i Norge i dag

2.2.1 Løken-utvalget – undersøkelsen av kunstneres aktivitet, arbeids- og inntektsforhold 2006

Komiteen viser til at utvalget skulle se på fordelingsmekanismene ved tildeling av tilskudd fra departementet, underliggende instanser og dels ikke-statlige virksomheter og organisasjoner. Utvalget kom med sin endelige rapport 5. juni 2008.

Komiteen viser til at rapporten konkluderte med at det var store forskjeller og at scenekunstnere, særlig på det frie feltet, hadde svært lave inntekter, sett i forhold til en norsk gjennomsnittsinntekt. Utvalgets rapport har vært ute på høring, og Regjeringen har varslet at den vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en sak om dette. Scenekunstneres inntektsforhold blir derfor ikke drøftet her.

Komiteen viser til at gjennom høringene har det blitt påpekt at det er store forskjeller på inntektsgrunnlaget for scenekunstnere. Undersøkelsen om kunstneres aktivitet, arbeids- og inntektsforhold 2006 foretatt av Telemarksforskning Bø på oppdrag for Kultur- og kirke departementet, viser at skuespillere fortsatt rangerer høyest når vi sammenlikner kunstneriske inntekter mellom kunstnergrupper. Samtidig er det slik at skuespillerne knapt har hatt noen positiv reallønnsutvikling siden 1993. Hovedårsaken er trolig den kraftige veksten i antall skuespillere. Økningen er også beskjeden for sceneinstruktører og scenografer.

2.2.2 Scenekunst landet rundt

Komiteen har merket seg at tilbudet av profesjonell scenekunst i Norge omfattet i 2006 totalt 1 293 oppsetninger formidlet gjennom 14 970 forstillinger og nådde ut til 2 237 732 publikummere. Tatt i betraktning av at Norge er et lite land, så er det imponerende at over halvparten av den norske befolkningen opplevde scenekunst minst én gang i løpet av året 2006. Da har man ikke inkludert forestillinger fra de frie gruppene som ikke er medlem av Danse og teatersentrum, de private teatrene og amatørteatrene. Dette viser at formidling av scenekunst gjennom ulike virkemidler, som for eksempel Den kulturelle skolesekken, har fungert godt.

Komiteen vil likevel peke på at det er viktig at når så mange institusjoner innenfor scenekunsten mottar statlige tilskudd, enten fra departementet eller fra underliggende etater, at man holder armlengdes avstand. Det er viktig at scenekunsten i størst mulig grad får det handlingsrom som kunsten er nødt til å ha for å utvikle seg og gi publikum den kvalitet og nyskaping som er forventet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at institusjonenes kunstneriske frihet ivaretas godt i en struktur der styre og kunstnerisk ledelse har klart definerte ulike oppgaver og funksjoner. Flertallet vil peke på at nettopp slik organisering gir armlengdes avstand mellom institusjonenes kunstneriske oppdrag og offentlige tilskuddsparter, ved at det er styrene som har ansvaret for at offentlige tilskudd brukes i tråd med overordnede mål for den enkelte institusjon, mens kunstnerisk ledelse avgjør de kunstneriske veivalgene. Flertallet merker seg at scenekunstmeldingen legger opp til at staten fra 2010 går bort fra praksisen med statlige styreflertall inklusiv oppnevning av styreleder i region- og landsdelsinstitusjonene, og at det regionale forvaltningsnivået som hovedregel skal ha ansvaret for dette. Flertallet er enig i dette.

Flertallet vil for øvrig peke på at Regjeringens initiativ til et kulturelt mangfoldsår i 2008 ble godt mottatt både av det frie kulturfeltet og av kulturlivets institusjoner. Mangfoldsåret 2008 bidro til nye samarbeidsprosjekter og nytenking i forhold til flerkulturelle satsinger innen kulturlivet. Det er flertallets mening at Mangfoldsårets mange tiltak for å speile det flerkulturelle Norge vil kunne styrke både det institusjonelle kulturlivet og det frie feltet i årene som kommer, og bidra til kunstnerisk fornyelse av de ulike kunstuttrykkene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det er viktig at kunsten ikke styres av politikerne, men gjennom kreativitet gir publikum opplevelser. Det er ikke statens oppgave å styre kulturinstitusjonene. Staten trenger bare å sørge for at de ressursene som staten bevilger, blir brukt etter intensjonene.

Disse medlemmer mener det er viktig, og nødvendig, å ivareta institusjonenes selvstendige stilling og dermed deres kunstneriske frihet. Disse medlemmer mener staten gjennom tildelingsbrevene som følger de statlige midlene, har betydelig innflytelse over institusjonenes virksomhet, noe som må brukes med stor varsomhet. Disse medlemmer vil i denne sammenheng peke på Regjeringens instruks i forhold til institusjonenes deltagelse i "mangfoldsåret" som etter disse medlemmers oppfatning må sees som utidig innblanding i institusjonenes kunstneriske virksomhet. Disse medlemmer mener statens oppnevning av styremedlemmer kan begrenses i forhold til dagens praksis, og mener meldingens signaler om dette er et skritt i riktig retning. Dette gjelder både i forhold til antall medlemmer i det enkelte styre og i forhold til hvilke insti-

tusjoner staten har reelt behov for å styre. Disse medlemmer mener reell kunstnerisk frihet også henger sammen med graden av økonomisk avhengighet og ser dette som et selvstendig argument for at kulturlivets institusjoner bør søke flere økonomiske kilder.

Komiteen mener meldingen gir et godt bilde fra fylke til fylke om de ulike tilbudene innen scenekunsten (teater, opera, dans, festivaler og annet), om antall publikum, antall produksjoner og antall forestillinger.

Komiteen har også merket seg den viktige rollen Den kulturelle skolesekken har spilt for tilbudet til barn og unge i Norge. Bortimot 500 000 barn og unge har fått oppleve profesjonell kunst på nært hold takket være dette tiltaket. Komiteen er fornøyd med at så mange barn og unge får oppleve scenekunst på nært hold, og dermed latt seg engasjere og inspirere til å forsette å være publikum, også i voksenalder.

Komiteen ser likevel med en viss bekymring på at i 8 av landets fylker er 50 pst. eller mer av de forestillingene som vises basert på Den kulturelle skolesekken. Den kulturelle skolesekken er basert på overskudd av spillemidler fra Norsk Tipping, og skulle omsetningen gå ned på spill, vil det derfor være usikre tider for scenekunsttilbudet i 8 av landets fylker.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Venstre, ser det som positivt at det tas initiativ til kulturelt og institusjonelt samarbeid på tvers av både region- og fylkesgrenser. Slikt samarbeid vil etter flertallets mening kunne være positivt både ut fra et kunstnerisk perspektiv og med tanke på publikumsmessig nedslagsfelt. Flertallet legger til grunn at Kultur- og kirkedepartementet har god dialog med aktuelle regionale og lokale myndigheter med tanke på slikt samarbeid.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, merker seg i den forbindelse at meldingen spesielt legger opp til å styrke scenekunsttilbudet i de fylkene som i dag ikke er godt nok dekket. For Oppland vil etablering av Innlandet Teater i samarbeid med Hedmark kunne gi begge fylkene et bedre scenekunsttilbud.

Komiteen viser til meldingen hvor det framgår at det kun er fire fylker, Oppland, Akershus, Buskerud og Østfold, som ikke har teater med fast tilskudd innenfor funksjonsdelingssystemet etter at Nord-Trøndelag teater fra 2008 er gitt status som region-/landsdelsinstitusjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er oppmerksom på og stiller seg positiv til det pågående arbeidet i Buskerud med å utvikle en helhetlig plan for scenekunst i fylket.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er kjent med planene for regionsteater i Buskerud, og stiller seg positive til dette.

Komiteen mener det er viktig at alle deler av landet får anledning til å utvikle et profesjonelt teatertilbud basert på utvikling av egne krefter og ut fra egne premisser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre har merket seg diskusjonene i Oppland i forhold til eventuelt å gå inn i et samarbeid med Hedmark fylke om en videreføring av Hedmark Teater i et nytt Teater Innlandet, eller å bygge et alternativ ut fra en modell basert på en nettverksløsning der flere miljøer er involvert. Disse medlemmer mener Oppland fylkeskommune må ha full frihet til selv å velge modell for sin virksomhet og at denne regionen på linje med andre har krav på statlige midler til profesjonell scenekunst.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre finner det uheldig at opp til 73 pst. av de totale forestillingene i Oppland fylke er basert på Den kulturelle skolesekken, og håper at fylkene ikke baserer seg bare på spillemidler, men også ser etter andre finansieringsformer.

Komiteen har gjennom høringene blitt kjent med at i svært mange kommuner og fylker har man ikke kommet veldig langt i forhold til den innførte kulturloven.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at kulturloven er en intensjonslov, som ikke har som hensikt å detaljregulere regionale og kommunale kultursatsinger. Flertallet legger imidlertid til grunn at man har en løpende dialog mellom staten og de øvrige forvaltningsnivåene om hvordan loven skal forstås på et overordnet plan, og om hvordan den kan bidra til sterkere satsing på kultur lokalt og regionalt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det kan synes som om loven er for kortfattet til at man helt ute i landet forstår de forpliktelsene som ligger i lovteksten. Regje-

ringen bør derfor snarest utarbeide retningslinjer for hvordan kommuner og fylker skal anvende denne loven, og hvilke forpliktelser den enkelte kommune har i henhold til loven.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres merknader i forbindelse med behandlingen av kulturloven, jf. Innst. O. nr. 97 (2006–2007), hvor det er redegjort for Venstres syn på kulturlovens innretning. Etter Venstres mening bør hensikten med en kulturlov være å bidra til at de statlige kulturtiltakene sees i sammenheng gjennom forenkling og samling av dagens oppstykkede regelverk og konkretiserer de statlige kulturforpliktelsene. Dette medlem registrerer at dagens lov ikke ivaretar disse hensyene.

Dette medlem ønsker en kulturlov som er omfattende, forpliktende og i større grad tar opp i seg andre lover på kulturfeltet, herunder relevant lovgivning vedrørende bibliotek, arkiv, museer mv. Videre mener dette medlem at kulturlovens formålsparagraf burde understreket kunsten og kulturens egenverdi, at loven burde omfattet frivilligheten, og at loven også i større grad burde berørt kommunenes ansvar for å utvikle planer for kulturaktivitet – herunder scenekunst.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil videre understreke hvor viktig det er at man fra statlig hold legger til rette for "kulturlivets infrastruktur" i forbindelse med lokaler mv. Disse medlemmer har merket seg høringsuttalelsen fra Utviklingsgruppa for kulturbygg hvor det bl.a. fremkommer informasjon om at det i løpet av de senere år har vært et økende gap mellom tilskudd til idrettsanlegg og tilskudd til lokale og regionale kulturbygg. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til Dokument nr. 8:72 (2005–2006) om en ny finansieringsmodell for kulturbygg i Norge, jf. Innst. S. nr. 34 (2006–2007), og konstaterer således at problemstillingen løftet i dette representantforslaget fortsatt er gyldig. Disse medlemmer mener det er behov for en finansieringsmodell som innebærer en betydelig økning i statlige bevilgninger til finansiering av nasjonale, regionale og lokale kulturbygg; en forbedret likestilling av kulturbygg og idrettsanlegg; og en favorisering av prosjekter som vektlegger praktisk flerbruk og fleksibilitet, samt barn og unges bruksmuligheter.

2.2.3 Teatertilbudet

Komiteen viser til, som det kommer frem av meldingen, at Norge har et mangfoldig teatertilbud over hele landet. Det består av statsinstitusjonen Riksteatret, nasjonale institusjoner, region-/og lands-

delsinstitusjoner, samisk teater og det frie teaterfeltet. I tillegg kommer de private teatrene, historiske spill, festivaler og amatørteater. For øvrig finnes det også prosjektteater, private teatre, festivaler og amatørteater. Dette betyr at folk over hele landet kan få et godt og variert teater tilbud. Det er ikke tvil om at folk bruker teatrene og lar seg begeistre, røre og engasjere i opplevelsene de får gjennom teaterkunsten.

2.2.4 Riksteatret

Komiteen merker seg at scenekunstmeldingen understreker Riksteatrets betydning som et teater for hele landet, og at det tas til orde for å gi teatret en utvidet budsjettmessig fleksibilitet for at teatret kan ha et bedre grunnlag for ivareta sitt oppdrag. Komiteen vil spesielt peke på at Riksteatret samarbeider med andre teatre om å bringe gode oppsetninger til et større publikum. Dette er etter komiteens mening positivt og bidrar til god utnyttelse av de samlede ressurser på scenekunstmeldingen. Komiteen mener at et slikt samarbeid bør prioriteres framfor å ansette flere faste skuespillere ved Riksteatret. Det er også etter komiteens mening viktig at planlegging av turneer for Riksteatret tar sikte på samordning med f.eks. regionteatrenes spilleplaner, slik at ulike tilbud av scenekunst til publikum blir så komplementære som mulig.

Komiteen vil påpeke at Riksteatret er en nødvendighet for å nå publikum i både bygd og by.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre er kjent med at enkelte spillesteder er svært krevende for et teater med 70 faste spillesteder. Riksteatret har 80 ansatte, hvorav fire faste skuespillere, tre dukkespillere og to musikere.

2.2.5 De nasjonale scenene

Komiteen mener det er nødvendig med noen nasjonale scener. Den Nationale Scene, Det Norske Teatret og Nationaltheatret er hele folkets teatre.

Komiteen viser til at det er viktig å ha noen institusjoner som ivaretar kulturarven vår med et fast ensemble og forutsigbare rammer. Likevel må også disse tre nasjonale scenene tenke nytt og kreativt for å sikre at det gis mulighet for ny dramatikkk å vokse frem, og at publikum får et tilbud de er interessert i.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre vil peke på at Nationaltheatret og Den Nationale Scene befinner seg i gamle og ærverdige bygg, som til enhver tid har store vedlikeholdsbehov.

Komiteen merker seg at scenekunstmeldingen tar til orde for at Nationaltheatret, Det Norske Teate-

ret og Den Nationale Scene på bakgrunn av erfaringer med etterslep i vedlikehold og fornyelse av bygninger og teknisk utstyr bør vurdere organisering av vedlikeholdet og fornyelsen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at staten bør komme inn og avhjelpe investeringsbehovene, og at det kan være fornuftig å se på om dette kan gjøres i forbindelse med at man skal sysselsette byggebransjen i forbindelse med finanskrisen. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere fram mot Revidert nasjonalbudsjett for 2009 muligheten til å bruke midler av krisetiltak i forbindelse med finanskrisen, for å sette i stand de gamle bygningene som våre to store nasjonale scener, Nationaltheatret og Den Nationale Scene, holder til i, og som har store vedlikeholdsbehov."

Komiteen viser til at det er store behov for investering i nye kulturbygg, og for vedlikehold av eksisterende bygg over hele landet. Komiteen mener det i tider med økende arbeidsledighet, og med ledig kapasitet innen bygg og anlegg, bør være et prioritert område for statlige myndigheter å bidra til utvikling av gode kulturbygg.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener staten bør bidra med økte tilskudd til gode kulturarenaer over hele landet. Dette gjelder for både nybygg og rehabilitering/oppgradering av eksisterende bygg. Særlig viktig er det å ivareta sikkerhet og kvalitet på bygg slik at kulturarenaene har god funksjonalitet og trygge rammer for alle som benytter seg av disse. For å styrke kulturarenaer over hele landet fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan for investering og vedlikehold av kulturbygg i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009."

Komiteen viser til den fremlagte tiltakspakken for kulturbygg der det er satt av 70 mill. kroner til lokale og regionale kulturbygg.

2.2.6 Region-/og landsdelsinstitusjoner

Komiteen har merket seg at region-/og landsdelsinstitusjonene har fått en vesentlig forbedring både økonomisk og publikumsmessig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at mye av dette kan man nok takke Den kulturelle skolesekken for. Dette var et treffsikkert virkemiddel for å nå ut til barn og unge over hele landet og gjorde det mulig for region- og landsdelsinstitusjoner å finansiere ulike nye prosjekter.

2.2.7 Amatørteatrene

Komiteen finner det nødvendig å si noe om den viktige delen av scenekunsten som amatørteatrene representerer. Komiteen mener det er viktig at det føres en stabil og utviklende politikk overfor amatørteatrene og organisasjonene. Det er viktig at amatørteatrene blir anerkjent for det arbeidet som gjøres i forbindelse med kompetanseheving, rekruttering og som oppdragsgiver for profesjonelle aktører.

Komiteen mener at amatørteatrene bidrar til levende kulturliv og gode lokalsamfunn, og at det er viktig med forutsigbare rammer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener derfor det er svært viktig at amatørteatrene blir en del av regionens scenekunsttilbud.

Komiteen vil vise til at Norsk Teaterråds medlemsorganisasjoner i 2006 rapporterte om 3 531 oppsetninger, 11 644 forestillinger og et publikumsbesøk på 500 000. Dette viser at amatørteatrene når ut til et bredt publikum og gir mange mennesker den gode opplevelsen, enten som deltager i forestillingene eller som publikum.

2.2.8 Norsk Scenekunstbruk

Komiteen har merket seg at Norsk Scenekunstbruk formidler scenekunstproduksjoner fra frie scenekunstgrupper og er en sentral bidragsyter til Den kulturelle skolesekken. Komiteen har merket seg at i meldingen står det at Norsk Scenekunstbruk formidler produksjoner til hele landet, med unntak av Finnmark, Nord-Trøndelag og Oslo. Finnmark har stått på venteliste mens Nord-Trøndelag og Oslo ikke har søkt.

Komiteen har i forbindelse med sine høringer blitt kjent med at også Finnmark nå er inne i Norsk Scenekunstbruk og at Oslo fremdeles ikke har søkt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at Regjeringen har pekt ut Norsk Scenekunstbruk til å samordne scenekunstfeltet i Den kulturelle skolesekken for å sikre sammenhengen mellom produksjon og formidling av fri scenekunst.

Flertallet er enig i at Norsk Scenekunstbruk kan ha denne funksjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vurderer det dit hen at ABM-utvikling ble satt til å forvalte midlene til Den kulturelle skolesekken, og at det var fylkene og kommunene som skulle gjøre bestillingene. Det er derfor med en viss bekymring man ser at det nå bygges opp enda en organisasjon som skal forvalte dette. Disse medlemmer vil bemerke at intensjonene med Den kulturelle skolesekken var å nå alle barn og unge i Norge, og at mest mulig av disse midlene skulle nå ut til disse. Disse medlemmer er bekymret for at nok et formidlingskontor skal bruke midler som i utgangspunktet var tenkt å gå til barn og unge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er viktig at Den kulturelle skolesekken også formidler godt teater. Disse medlemmer vil peke på betydningen av at skolesekken er godt forankret hos den enkelte skole og mener derfor det er ønskelig at programmeringen skjer nærmest mulig brukerne.

Komiteen viser i denne forbindelse til gode erfaringer fra enkelte av de store byene der programmeringen skjer kommunalt. Komiteen viser også til at flere av fylkeskommunene, som i hovedregelen har ansvaret for formidlingsarbeidet i skolesekken, har utviklet gode turneorganisasjoner. Komiteen mener faglig veiledning og god formidling i denne sammenheng er av stor betydning. Komiteen mener Norsk Scenekunstbruk her kan spille en viktig rolle.

2.2.9 Operatilbudet

Komiteen har merket seg at den statistikk som ligger i meldingen, naturligvis ikke har fanget opp at Norge har fått et nytt operahus i Oslo. Det er knyttet store forventninger til den nye nasjonale storstue som Den Norske Opera & Ballett i Bjørvika er. Det har for øvrig også de siste årene vært en betydelig økning av driftsmidler over statsbudsjettet.

Komiteen er svært fornøyd den store publikumsinteressen det har vist seg å være for det nye operabygget og forestillingene som har vært satt opp siden åpningen i april 2008. Komiteen har merket seg at det samlede antall besøkende var oppe i nærmere 1 million ved årsskiftet, og at forestillingene ved operaen i 2009 er utsolgt fram til høsten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, legger til grunn at Den

Norske Opera & Ballett også i årene framover skal ha gode økonomiske vilkår gjennom statlige bevilgninger, men understreker samtidig at det forventes at operaen i større grad øker sine budsjetter gjennom å utnytte bedre det kommersielle potensialet institusjonen har.

Komiteen har også store forventinger til Den Norske Opera & Ballett i Bjørvika og vil følge utviklingen av både produksjoner og publikumstall fremover. Det har vært gjort store investeringer og da er det viktig at folk også besøker operaen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet håper at Den Norske Opera & Ballett også fortsetter arbeidet med å finne ulike andre finansieringskilder slik at ikke staten må øke driftsbudsjettene ytterligere.

Komiteen viser til at operakraftene i Norge har etablert et samarbeidsorgan gjennom foreningen "Opera Norge". Komiteen mener dette er meget positivt, ikke minst fordi dette bidrar til å skape en god kontaktflate mellom Den Norske Opera & Ballett og institusjonene rundt om i landet. Komiteen vil understreke Den Norske Opera & Balletts sentrale oppgave og ansvar i forhold til utvikling av operakunsten over hele landet og således bidra aktivt gjennom samproduksjoner, ressursforvaltning (utstyr etc.) og kompetansehevende virksomhet. Komiteen viser i denne sammenheng til Den Norske Opera & Balletts avdeling "Scenerommet" som har dette som virksomhetsområde.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser også til de diskusjoner som har vært om Den Norske Opera & Balletts budsjettmessige rammer der det har vært påpekt at de anslag som ble lagt til grunn i opptrappingsplanen neppe er tilstrekkelige for å utnytte institusjonens kapasitet, det være seg i Oslo eller som bidragsyter i forhold til annen operavirksomhet i landet for øvrig.

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen legger stor vekt på den økningen som har funnet sted i antall arrangementer og antall besøkende ved Den Norske Opera & Ballett, og at dette gjøres til et viktig suksesskriterium. Disse medlemmer er glad for at et økende antall publikummere benytter seg av tilbudet, men understreker likevel at suksess først og fremst bør måles på innhold og kvalitet, og ikke kvantitet alene. Disse medlemmer viser til at produksjoner har blitt avlyst som følge av mangler ved infrastrukturen, noe disse medlemmer mener er svært uheldig. Det er avgjørende viktig at det nye operabygget fylles med innhold av høy inter-

nasjonal kvalitet, slik at Den Norske Opera & Ballett blir et kraftsenter for hele landet, og et referansepunkt for operakunsten i Norge. Disse medlemmer mener Regjeringen nå må ta en full gjennomgang av Den Norske Opera & Ballett økonomiske behov slik at bevilgningene blir på et nivå som gir god uttelling for den bygningsmessige investering som er gjort.

2.2.10 Region- og distriktsoperaene i Norge

Komiteen er fornøyd med at region- og distriktsoperaene i Norge har fått bedre vilkår og håper at interessen for opera vil øke i forbindelse med at vi har fått en ny nasjonal opera. Vi må likevel ikke glemme at svært mange av de som er publikum, ser forestillinger gjennom distriktsoperaene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er glad for at de statlige bevilgningene til region- og distriktsoperane økte med vel 10 mill. kroner i statsbudsjettet for 2009.

For å sikre nødvendig kvalitet og kompetanse også innenfor distriktsoperaene fremmer komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere om Operaen i Kristiansund kan bli knutepunktinstitusjon for å sikre kompetanse og kvalitet også ute i distriktene."

Disse medlemmer viser til at Stortinget 15. juni 1999 fattet vedtak om at det skulle utvikles en modell for opera- og ballettformidling i Norge innen ferdigstillelsen av det nye operahuset. Vedtaket ble fattet samtidig som bygging av nytt operahus i Bjørvika ble vedtatt, og var et viktig premiss for at distrikts- og regionsoperaene støttet bygging av nytt operahus i Oslo. På bakgrunn av vedtaket la regjeringen våren 2002 fram sin anbefaling i form av "Nasjonal plan for produksjon og formidling av opera og ballett". Planen ble lagt fram med full støtte fra en bredt sammensatt referansegruppe med representanter fra blant annet riksoperaen, distriktsoperaene og regionsoperaene. Disse medlemmer er skuffet over at "Nasjonal plan for formidling og produksjon av opera og ballett" ikke er fulgt opp av sittende regjering. Dersom denne planen ikke følges opp, bygger den brede regionale og lokale støtten til nytt operahus på bristende forutsetninger. Disse medlemmer mener det er viktig at planen følges opp og at de anbefalte tiltak gjennomføres.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å innarbeide "Nasjonal plan for produksjon og formidling av opera og ballett" i sin fremtidige satsing på feltet."

FRIE ENSEMBLER

Komiteen mener det også er viktig å legge til rette for at det kan vokse frem frie ensembler innenfor opera. Opera fungerer også godt i kammerformat, og fremveksten av en ny generasjon musikere i Norge vil her kunne finne godt og anvendelig stoff til glede for publikum.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener dette tilsier at tilskuddsordningene i Norsk kulturråd også tilrettelegges opera og at kravet til å være såkalt "nyskapende" fjernes.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at frie sceniske produksjoner innen opera og musikkdramatik skal kunne få støtte, fra f.eks. Norsk kulturråd, enten det dreier seg om tradisjonsstoff eller ny samtidssdramatik. Begrepet "nyskapende" er etter flertallets mening ikke ekskluderende i forhold til bestemte kunstneriske uttrykk. Det utelater heller ikke kunst som er skapt i tidligere tider, og som f.eks. defineres som klassisk eller tradisjonsbasert, da begrepet "kunstnerisk nyskapende" vil måtte dreie seg om helheten, hvor f.eks. også valg av tolknings- og framføringsgrep må vurderes.

2.2.11 Dansetilbudet

Komiteen har merket seg at Norske Dansekunstnere er godt fornøyd med tiltakspakken som er foreslått fra Regjeringen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil likevel bemerke at mange av de som velger dans som yrke opplever at det kan være vanskelig å livnære seg av det alene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil likevel bemerke at mange av de som velger dans som yrke opplever at det kan være vanskelig å livnære seg av det alene. Litt av grunnen til det er at dans har fått for lite oppmerksomhet i forbindelsen med Den kulturelle skolesek-

ken, og at dans først de senere årene har blitt oppfattet som et eget område innenfor scenekunstheltet.

Komiteen har merket seg at Norske dansekunstnere har et ønske om at det opprettes en Danseallianse etter modell fra Sverige. Dette vil medføre at forskjellene mellom fast ansatte og frilansdansere blir mindre, og at dette vil øke tilbudet til jobb for alle dansere. Komiteen synes dette høres fornuftig ut og støtter at dette utredes videre.

Komiteen viser til at Norge nettopp har fått et Dansens Hus som også vil bidra til å gi dansere landet over viktig kompetanse og gi alle frilansdansere informasjon og tilbud om ulike aktiviteter.

Komiteen er kjent med at Danse- og Teatersentrum gjennom flere år har arbeidet ut fra et internasjonalt så vel som nasjonalt perspektiv. Det frie scenekunstheltet får bl.a. støtte over Utenriksdepartementets reisestøtteordning som forvaltes av Danse- og Teatersentrum. Dette er etter komiteens mening viktig for internasjonal utveksling og kan videreutvikles i samarbeid med scenekunstheltet.

Komiteen mener det er viktig å klargjøre hvem som har ansvaret for innhenting av informasjonsgrunnlaget om norsk dans fra aktører som Norsk teater- og orkesterforening, Danse- og Teatersentrum og Norsk Scenekunstbruk. Komiteen mener det vil være fornuftig å vurdere Danseinformasjonen i denne forbindelse.

2.3 Statlig finansieringsordning

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at den statlige finansieringen av scenekunstheltet totalt beløp seg til omtrent 1,5 mrd. kroner for 2009 for hele feltet, inkludert Den kulturelle skolesekken og de bidrag som kommer fra Utenriksdepartementet. Av dette får de fire nasjonale scenene ca. 750 mill. kroner, hvorav Den Norske Opera & Ballett og Nationaltheatret som de største bidragsmottakerne får henholdsvis 380 mill. kroner og 144 mill. kroner. Det kan synes som om det bidrar til en skjevfinansiering i forhold til både publikumstall, og antall produksjoner, hvis man sammenligner med landet for øvrig.

Disse medlemmer viser til at i tillegg til de midlene scenekunstheltet mottar over statsbudsjettet, får feltet også tildelt midler fra Norsk kulturråd, Fond for lyd og bilde, Utenriksdepartementet, Den kulturelle skolesekken og ekstraordinære prosjektmidler fra Kultur- og kirke departementet.

2.3.1 De nasjonale scenene

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil for øvrig bemerke at finan-

sieringen av scenekunstheltet er fordelt mellom flere ulike aktører. Størst når det gjelder nasjonale institusjoner er helt klart statlig støtte som utgjør ca. 77 pst. Alle andre inntekter og tilskudd utgjør 23 pst. herav egeninntekt 18 pst.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener slik fordeling ikke er overraskende, men det betyr at billetter til de nasjonale scenene er betydelig subsidiert og man kan neppe snakke om armlengdes avstand fra staten når staten er en så vesentlig bidragsyter.

2.3.2 Region-/landsdelsinstitusjoner

Komiteen har merket seg at når det gjelder region-/landsdelsinstitusjoner, så finansierer staten over 50 pst. De regionale tilskuddene utgjør 22 pst. og egeninntekten utgjør ca. 18 pst., så også her er det offentlige en vesentlig bidragsyter.

2.3.3 Andre scenekunstiltak

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at når det gjelder andre scenekunstiltak, har disse et større krav til egeninntekter, dvs. 23 pst. Det offentlige bidraget fra stat og region utgjør 60 pst.

Disse medlemmer viser til at fordelingen av tilskudd er bortimot det samme for frie grupper og frie scener.

2.3.4 Kulturmomsutvalget

Komiteen har merket seg at Kulturmomsutvalget leverte sin utredning i februar 2008. Finansdepartementet har sendt utredningen ut på tre måneders høring. Spørsmålet om kulturmoms blir derfor ikke drøftet i denne meldingen.

2.3.5 Sponsorinntekter og gaver

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at sponsormidler utgjør en liten del av de totale inntektene i scenekunstheltet. Selv om det er de offentlige tilskuddene som vil utgjøre størstedelen av inntektene for scenekunstinstitusjoner og -iltak også i årene framover, slutter flertallet seg til at det bør være et klart mål at institusjonene øker sine egeninntekter, dvs. inntekter fra salg av billetter, gaver, sponsorer etc. Det er en fordel å redusere avhengigheten av en inntektskilde, og samarbeid med næringslivet kan gi nye publikumsgrupper. Flertallet har merket seg og støtter at departementet vil følge dette opp i dialog med institusjonene. Flertallet er enig i at sponsorinntekter ikke skal føre til at det offentlige tilskuddet blir

reduisert og at bortfall av sponsorinntekter heller ikke skal føre til at statstilskuddet blir økt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er kjent med at for de 65 institusjonene og tiltakene under scenekunstformål har man innrapportert til sammen 34,3 mill. kroner i 2006.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen ønsker en kulturpolitisk dreining mot en mer blandet økonomi, som innebærer at institusjonene i mindre grad blir avhengig av offentlige midler og i større grad av private finansieringskilder enn det som er tilfelle i dag. Disse medlemmer støtter dette.

At dette beløpet har blitt noe større de siste årene, i forhold til 2006, er realistisk å tro, særlig fordi Den Norske Opera & Ballett har gjort et stykke arbeid for å få sponsorer til sitt nye bygg i Bjørvika. Disse medlemmer vil bemerke at dette ikke utgjør noen særlig store summer, sammenlignet med hva man får i offentlige overføringer.

Komiteen er også kjent med at finanskrisen verden over kan bidra til at det også i den nærmeste fremtid vil bli vanskelig å finne friske midler. Likevel er komiteen av den oppfatning at institusjonene har et potensial for å hente inn midler i form av private investeringer, gaver og sponsorpenger, særlig når man ser at det totale sponsormarkedet er på over 3 mrd. kroner.

Komiteen vil understreke at sponsorvirksomhet de siste årene i stor grad har utviklet seg til å bli et positivt samarbeid som bygger på gjensidig nytte, hvor begge parter på ulikt vis tjener på de avtalene som er inngått. Det er etter komiteens mening viktig at sponsorsamarbeid ikke berører kunstinstitusjonenes frihet i forhold til kunstneriske veivalg, og komiteen er fornøyd med at dette hensynet i stor grad ser ut til å bli ivaretatt i de sponsoravtalene som i dag inngås.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at en ikke kan kalle all privat investering i kultur for sponsormidler. Nøkkelen til å utvikle privat finansiering er et nært samspill mellom investor og kulturiltak, uten at det skal stilles krav til kulturiltakets integritet.

Komiteen mener at scenekunsten er tjent med å se det store potensialet som ligger i samarbeid med næringslivet. Institusjonene og den enkelte kulturarbeider, både ansatte og frilansere, kan dyrke frem et tilbud som næringslivet finner interessant og nyttig. På den måten får scenekunsten flere ben å stå på,

både kunstnerisk og økonomisk. Komiteen vil her vise til komiteens behandling av St.meld. nr. 22 (2004–2005) om Kultur og næring hvor komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, i Innst. S. nr. 230 (2004–2005)

"viser til at skuespillere har kompetanse innen en rekke felt, slik som rollespill og kommunikasjon som kan selges til næringslivet. Prosjektet hjelper skuespillere til å skjønne næringslivets behov og forstå hvilken verdi egen kompetanse har. Med en egenandel for å delta i prosjektet, blir dette en investering som både skuespilleren som enkeltmannsforetak og næringslivet nyter godt av. I tillegg gir det kulturarbeidere en bredere inntektsbasis, og sikrer indirekte kulturvirksomheter en større skuespillerbase. Flertallet ser verdien av slike prosjekt og ønsker at de kan fortsette."

2.4 Fremtidens scenekunst

2.4.1 *Styrket produksjon og formidling av teater*

Komiteen merker seg at departementet ønsker å styrke det profesjonelle scenekunsttilbudet landet over.

Komiteen er fornøyd med at det legges vekt på at alle regioner skal ha profesjonelle scenekunsttilbud. Komiteen vil også understreke betydningen av å ha gode og aktive miljøer innen amatørteater, revy og dans, og ser det som viktig å styrke hele verdikjeden innen scenekunstheltet. Utveksling og samarbeid mellom profesjonelle og amatører er etter komiteens mening positivt der dette ligger til rette for det.

Komiteen merker seg at departementet vil ta initiativ til dialog med det enkelte teater. Komiteen ser positivt på dette og mener slik dialog ikke står i motsetning til den enkelte institusjons kunstneriske frihet.

Komiteen er enig i at det skal være et teatertilbud over hele landet, og at man også må kunne bruke de lokale, kreative krefter, og la disse samarbeide med de profesjonelle. Amatørteateret er et sted for rekruttering, og det er viktig at også lokale aktører får være med å bidra til et levende scenekunstheltet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at videre ønsker departementet å ta initiativ til dialog om oppdraget for det enkelte teater. Disse medlemmer er usikre på hva som menes med dette og er skeptiske til at departementet skal gi oppdrag til det enkelte teater. Ønsker man armlengdes avstand, må også departementet overlate det kunstneriske innhold i teatrene til styret og leder ved det enkelte teater.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener en videre utvik-

ling av det frie feltet, dvs. frie grupper innenfor teater, dans, performance og beslektede områder, er nøkkelen til å styrke mangfoldet og vitaliteten i norsk scenekunst. Flertallet mener det i denne sammenheng må gis rom for en bredde av større og mindre grupper som for enkeltforestillinger, eller i mer permanente samarbeidskonstellasjoner, får mulighet til å utvikle scenekunst innenfor de genre og estetiske rammer de selv tar initiativet til.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil peke på at det i statsbudsjettet for 2007 ble innført en 4-årig basisfinansiering for frie grupper. Det ble avsatt 6 mill. kroner til ordningen, delt mellom to kompanier. For 2009 er basisfinansieringen utvidet til 12 mill. kroner, og Norsk kulturråd kan dermed etter vurdering av tilskuddsbehovet gi støtte til flere nye kompanier. En godt fungerende basisfinansiering/virksomhetsstøtte kan gi den nødvendige forutsigbarhet for det frie feltet, noe som etter dette flertallets mening kan oppnås ved at ordningen utvides.

Dette flertallet merket seg for øvrig at det under budsjettthøringen kom fram synspunkter som viste til at samarbeid og samproduksjon mellom institusjonene og det frie scenekunstheltet er forbedret de siste årene. Dette flertallet ser positivt på dette, og mener det er viktig å bidra til å styrke en slik utvikling.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener en sterkere satsing på det frie feltet vil styrke entreprenørskapet innenfor scenekunsten, gi mye teater for pengene og bidra til dynamiske kunstneriske prosesser. Flertallet mener dynamikken mellom de faste institusjonene og det frie feltet må bli bedre.

For å få dette til mener komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre det er nødvendig å utvide dagens tilskuddsordninger slik at man kan se for seg et helhetlig utviklingsløp for frie grupper som strekker seg fra enkle grupper sammensatt på basis av enkeltprosjekter, og frem til faste produserende enheter som også skal kunne mestre store formater. Dette innebærer en styrking av dagens tilskuddsordninger til prosjekter, samt en vesentlig styrking av basisfinansieringen. I tillegg til dette mener disse medlemmer det også vil være nødvendig enten å utvide ordningen for basisfinansiering både i forhold til størrelsen på de enkelte bidrag og i forhold til det tidsperspektiv det kan gis støtte til. Disse medlemmer mener det også ville være av interesse å prøve ut en ordning der en, eller et par, grupper, faste eller sammensatt for

formålet, fikk et relativt sett stort tilskudd, eksempelvis 10–12 mill. kroner årlig, gjennom en tidsavgrenset periode, eksempelvis 3–5 år, basert på en søknad om et mer omfattende kunstnerisk prosjekt. Disse medlemmer mener frie grupper som gjennom mange år har innarbeidet seg og levert gode kunstneriske resultater, også må kunne finne veien til mer permanent finansiering gjennom en fast plass på statsbudsjettet. Disse medlemmer vil i denne sammenheng også ta avstand fra den ordningen Regjeringen ønsker gjennomført der grupper med faste tilskudd over statsbudsjettet skal avskjæres fra tilskuddsordningene for øvrig. Disse medlemmer mener dette er en endring av premisene det ikke budsjettmessig er kompensert for og som derfor vil slå meget uheldig ut dersom den gjennomføres i praksis. Disse medlemmer tror heller ikke dette er et hensiktsmessig grep fordi det gir mindre fleksibilitet i systemet.

Disse medlemmer viser til at den forholdsmessige fordelingen av bevilgninger mellom det frie feltet og institusjonene ikke har endret seg vesentlig til tross for betydelige økninger i statens bevilgninger til teater gjennom de senere år. Disse medlemmer mener en bevisst og sterkere satsing på det frie feltet også må bety at dette området får en forholdsmessig større andel av midlene enn i dag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil også peke på kravet om "nyskaping" som ligger inne som kriterium i Norsk kulturråds tilskuddsordninger. Disse medlemmer mener "nyskapende" i kunstnerisk sammenheng er et vanskelig uttrykk brukt som kriterium for generelle tilskuddsordninger som dette bør være. Disse medlemmer mener erfaringene viser at nyskappingskravet virker begrensende i forhold til fremveksten av et bredt anlagt fritt felt.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fjerne kravet til å være nyskapende som kriterium for de generelle tilskuddsordningene gjennom Norsk kulturråd."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det også bør utarbeides bedre og mer omfattende ordninger for programmerende scener.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener den programmerende scenes arbeidsform kan være et svært hensiktsmessig grep for utvikling av scenekunst utover i landet. Flertallet viser til de erfaringer som er

gjort gjennom Nettverk for scenekunst der programmerende virksomhet, og egne initierte produksjoner, svært ofte i koproduksjon med andre scener i genrebaserte nettverk, utgjør en spennende programflate for publikum. Flertallet mener dette er en interessant arbeidsform som bør videreutvikles.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det her bør iverksettes et pilotprosjekt, dessuten at man gjennom tilskuddsordningene inviterer til oppbygging av denne type nettverk uavhengig av genre. Disse medlemmer mener denne arbeidsformen er egnet til å utvikle godt teater utover i landet og knytte gode faglige nettverk uavhengig av geografi. Disse medlemmer mener slike nettverk kan bygges i ganske tette konstellasjoner og utvikles til institusjonslignende enheter der kuraterende ledelse kan være en interessant løsning.

Komiteen vil peke på teaterfestivalenes betydning for visning og relasjonsbygging innenfor det frie feltet. Komiteen mener festivalene på dette området bør styrkes i årene som kommer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil også understreke viktigheten av formidlingsaspektet i forhold til det frie feltet. I denne sammenheng vil utvikling av sterkere programmerende enheter være viktig.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil i denne sammenheng særlig peke på Norsk Scenekunstbruks positive betydning.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener også Danse- og teatersentrum er en nøkkelorganisasjon i forhold til det frie feltets internasjonale kontaktflate og at dette perspektivet bør utvikles videre.

2.4.2 Kvalitet, utvikling og fornyelse

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til de foreslåtte tiltak under dette kapitlet i meldingen, og støtter disse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til de foreslåtte tiltak under dette kapitlet i meldingen og vil drøfte noen tiltak. Disse medlemmer slutter seg til de tiltakene som ikke er nevnt i innstillingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, støtter departementets planer om opprettelsen av et Dramatikkens hus.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er skeptiske til at man støtter oppbygging av en ny internasjonal festival for samtidskunst i Oslo. Det kom frem under budsjettbehandlingen for 2009 at den kommunale finansieringen ikke var på plass, og man kan forvente at det vil bli svært vanskelig å finne privat kapital som vil bidra til dette arrangementet. Disse medlemmer råder derfor Regjeringen til å avvente dette tiltaket og komme tilbake til det ved en senere anledning.

Disse medlemmer er også usikre på om man bør etablere et Dramatikkens hus, all den tid man har etablerte institusjoner som med glede burde ta imot et slikt oppdrag. Disse medlemmer mener man kunne opprette en dramabase ved en av de nasjonale institusjonene hvor nye forfattere kunne deponere sine stykker og gjøre dem tilgjengelig for alle teatre i landet.

Komiteen har merket seg det arbeidet Norsk Teaterråd gjør i forhold til manusbase (dramabase), og det klareringsarbeidet som organisasjonen samtidig foretar. Komiteen mener tilgjengelighet er viktig så vel for eldre som ny dramatikker. Komiteen mener det er særlig viktig å ivareta de opphavsrettslige spørsmål i denne forbindelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener flere alternativer for hvor dramabasen legges bør utredes. Disse medlemmer mener Norsk Dramatikerforbund bør bringes inn i arbeidet med en dramabase, eventuelt andre måter å formidle norsk dramatikker på. Disse medlemmer mener flere mulige forankringer for en dramabase bør utredes. Alternativene her kan eksempelvis være en utvidelse av dramabasen i Norsk Teaterråd, Dramatikkens hus, Norsk Dramatikerforbund eller Nasjonalbiblioteket.

Disse medlemmer foreslår derfor følgende:

"Stortinget ber Regjeringen om å vurdere å opprette en dramabase, som gjør det mulig for nye dramatikere å gjøre sine verk tilgjengelige."

2.4.3 Scenekunst for barn og unge

Komiteen slutter seg til målsettingen om at barn og unge skal ha det samme kunst- og kulturtilbudet som voksne, om enn på sine egne premisser. Komiteen er likevel av den oppfatning av at barn og unge ikke bare skal være passive tilskuere til profesjonell scenekunst, men også aktive deltagere i sine

kunst- og kulturopplevelser i tråd med og etter intensjonene til opprettelsen av Den kulturelle skolesekken.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil derfor foreslå:

"Stortinget ber Regjeringen å sørge for at midler fra Den kulturelle skolesekken også bidrar til å stimulere barn og unge til aktivitet innenfor scenekunstheltet."

Komiteen har merket seg at det ifølge Danseinformasjonen finnes over hundre ballettskoler i Norge. Disse er viktig for rekruttering til scenisk dans over hele landet. Mange av dagens dansekunstnere har sin faglige bakgrunn fra disse ballettskolene.

Komiteen mener det er svært viktig at alle barn og unge får et godt tilbud, og at det bør vurderes om Riksteatret kan produsere for Den kulturelle skolesekken.

For øvrig finner komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet det uheldig at Norsk Scenekunstbruk skal forvalte og samordne scenekunstheltet for Den kulturelle skolesekken. ABM-utvikling og fylker og kommuner hadde dette oppdraget sammen, og disse medlemmer er av den oppfatning at ved å overføre denne oppgaven til et relativt nytt organ, går mindre av midlene til kulturopplevelser til barn og unge.

2.4.4 Kulturproduksjonssenteret i Volda

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener det er viktig å sikre gode kunstproduksjoner til Den kulturelle skolesekken. Flertallet har merket seg arbeidet med utvikling av Kulturproduksjonssenteret i Volda, hvor aktører fra ulike steder i landet får utviklet og prøvd ut produksjoner for å fremme kvalitet på kunstproduksjoner for barn og unge. Tiltaket er et samarbeid mellom miljø med barnefaglig og kunstfaglig kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener dette er særlig relevant med hensyn til å sikre kvalitetsproduksjoner for Den kulturelle skolesekken. Disse medlemmer ber Regjeringen vurdere ulike tiltak for å sikre drift av senteret.

2.4.5 Scenekunstens spillesteder, vedlikehold og fornyelse

Komiteen viser til sine merknader og forslag under de nasjonale scener og ber Regjeringen vur-

dere å bruke tilsvarende virkemidler også når det gjelder region-/landsdelsteatrene.

2.4.6 *Samisk scenekunst*

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, støtter departementets understreking av Beaivváš Sámi Teáhters betydning som en viktig kulturell og språklig nasjonal institusjon for det samiske folk.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at alle partiene på Stortinget med unntak av Fremskrittspartiet har sluttet seg til at det forvaltningsmessige ansvaret for en rekke formål, herunder tilskuddet til Beaivváš Sámi Teáhter, jf. Budsjett-innst. S. nr. 2 (2001–2002) skal tillegges Sametinget. Dette flertallet viser også til Kultur- og kirkedepartementets brev til Stortinget 24. oktober 2008 der det går fram at tilskuddene til samiske formål er økt fra 32,1 mill. kroner i 2005 til 62 mill. kroner for 2009. Dette innebærer nær en dobling av bevilgningene. Dette flertallet understreker at i den fremlagte scenekunstmeldingen ikke innebærer noen statusmessig endring for teatret.

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at Beaivváš Sámi Teáhters finansielle og forvaltningsmessige ansvar ble overført Sametinget i 2002. Regjeringen forslår at dette teateret nå skal rapportere inn oppnådde resultater til departementet på samme måte som de andre teatrene. Dette flertallet har merket seg diskusjonen rundt et eget teaterbygg for det samiske teateret og støtter Regjeringens forslag om at dette må Sametinget ta ansvaret for, all den tid Sametinget også har det øvrige økonomiske ansvaret for teateret.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke viktigheten av at Beaivváš Sámi Teáhter opprettholdes som et nasjonalt teater for samene i hele Norge. Disse medlemmer viser til at det i denne forbindelse er svært viktig å sikre videre fremdrift i forbindelse med planene om et eget teaterbygg for Beaivváš Sámi Teáhter i Kautokeino.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Vestres alternative statsbudsjett for 2009 hvor det ble foreslått å bevilge 3 mill. kroner til dette formål over kap. 320 post 53.

Komiteen flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti og Senterpartiet, mener Beaivváš Sámi Teáhter er en svært viktig teaterinstitusjon både i nasjonalt perspektiv og for samisk kultur og den samiske befolkningen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener Beaivváš Sámi Teáhter må sees på linje med de øvrige nasjonale teaterinstitusjonene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at Beaivváš Sámi Teáhter ikke bare er et teater for samene, men like mye et teater som med sitt samiske utspring og forankring bidrar med forestillinger av allmenn interesse. Ikke minst gjelder dette som formidler av samtidsuttrykk innenfor teater.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil imidlertid peke på at det vil være viktig å følge Sametingets vedtatte prioriteringer for realisering av samiske kulturbygg.

2.4.7 *Styrket produksjon og formidling for teatrene utenfor institusjonene.*

Komiteen har merket seg at Regjeringen ønsker å styrke det frie feltets basisfinansiering, i tillegg til at tilskuddsordningen skal endres slik at det også gis tilskudd til visninger av ferdige produksjoner, og at de frie gruppene skal kunne formidle nyskapende scenekunst gjennom formidlingsnettverk.

Komiteen har også merket seg at tilskuddsordningene for historiske spill endres, og rettes inn mot sektorens behov, og at Norsk Teaterråd får ansvaret for å forvalte tilskuddene til historiske spel.

Komiteen vil understreke viktigheten av statlige tilskudd til spelarrangørene, og at dette reflekterer behovet mange spel har for forutsigbarhet og for å kunne nyttiggjøre seg av profesjonell kompetanse, for eksempel i forbindelse med produksjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke betydningen av å øke basisfinansieringen av det frie scenekunstoffet. Det bør også være mulig for dem som mottar støtte fra basisfinansieringen å søke ytterligere finansiering, for eksempel fra Norsk kulturråd. Sistnevnte er viktig for å bidra til å styrke infrastrukturen innen det frie feltet, samt muliggjøre større satsinger nasjonalt så vel som internasjonalt.

I denne forbindelse vil komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, også trekke frem viktigheten av at man utvider Utenriks-

departementets støtteordninger for å sikre at norske kompanier har en reell mulighet til å opptre i utlandet når de blir inviterte.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser i denne sammenheng til at Utenriksdepartementets tilskudd til reise- støtte til utlandet for norske scenekunstnere er økt fra 2008 til 2009 og er tilfreds med dette.

2.4.8 Styrket produksjon og formidling av opera

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg at Regjeringen ønsker å øke tilskuddene til Den Norske Opera & Ballett, og at dette vil bidra til et løft for opera og dansekunsten i Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil i den forbindelse peke på at Den Norske Opera & Ballett allerede mottar over dobbelt så mye som Nationaltheatret og er allerede i en særstilling når det gjelder statlige tilskudd i forhold til antall besøkende. Disse medlemmer vil vise til premissene som ble lagt i 2002 i "Nasjonal plan for produksjon og formidling av opera og ballett".

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser i den forbindelse til at styrking av driftsbudsjettet til den nye operaen i Bjørvika også har gitt økte bevilgninger til operaformål landet over, og at dette er tenkt fulgt opp i kommende budsjetter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er av den oppfatning at man ikke bare kan tildele midler til det store prosjektet operaen i Bjørvika uten å følge opp tidligere vedtatte planer. Skal man oppnå at kulturpolitikken ivaretar hele sjangerbredden innenfor opera, må man, slik disse medlemmer ser det, satse på hele landet og ikke skape motsetninger by mot land. Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader og forslag.

2.4.9 Styrket produksjon og formidling av dans

Komiteen er glad for at scenekunstmeldingen tar til orde for å styrke dansen, og har merket seg at dansemiljøene er positive til satsingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at Regjeringen

ikke ser på dans som en egen sektor i like stor grad som teater og opera. Det er heller ikke de samme visjonene for dansekunstheltet som for resten av scenekunstheltet.

Komiteen ble under den åpne høringen i Stortinget gjort oppmerksom på at Norske Dansekunstnere ønsker å organisere seg i en "Danseallianse" som vil redusere forskjellene mellom fast ansatte og frilansere innenfor sektoren. Komiteen mener at dette er et fornuftig tiltak for dansekunstnere, da svært få av disse er fast ansatt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er tilfreds med at departementet vil styrke dansekunsten i Nord-Norge, og vil spesielt legge vekt på det gode samarbeidet som drives av dansemiljøene på tvers av grenser i nord.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet stiller seg noe uforstående til at man i meldingen eksplisitt skal styrke dans i Nord-Norge. Det bør være like vilkår for dansere uansett hvor i landet man befinner seg. For øvrig viser disse medlemmer til sine merknader under dansefeltet.

2.5 Spesielle tema

2.5.1 Mangfold

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er meget fornøyd med at scenekunstmeldingen legger opp til ulike måter å videreføre og styrke mangfoldsarbeidet på, med utgangspunkt i de tiltakene og satsingene som ble initiert av Mangfoldsåret 2008.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at mangfold skal råde også innenfor scenekunsten, men er skeptiske til at man skal "kvotere" inn personer med minoritetsbakgrunn. Disse medlemmer er av den oppfatning at dette vil komme av seg selv, og viser til flere svært kompetente skuespillere og dansere med minoritetsbakgrunn som er knyttet til scenekunstheltet i dag. Disse medlemmer mener for øvrig at skal man ha et mangfold skal man også inkludere andre som ellers har svært vanskelig for å komme inn både ved høyskolene og teatrene, som for eksempel mennesker med en eller annen funksjonshemming.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener kvotering er et lite egnet virkemiddel i forhold til arbeidet med kunstfaglige institusjoner og virksomheter, også innenfor scenekunstheltet. Større deltagelse fra de grupper man ønsker rekrut-

tert, eksempelvis mennesker med minoritetsbakgrunn bør skje som følge av positive virkemidler og en naturlig utvikling. Disse medlemmer viser til Høyre og Venstres forslag til statsbudsjett for de tre siste årene der institusjoner sprunget ut av innvandremiljøene selv er foreslått tildelt ekstra bevilgninger utover Regjeringens forslag. Disse medlemmer viser til de resultater eksempelvis Nordic Black Theatre kan vise til i forhold til opplæring og trening på teaterområdet, og vil holde dette frem som et godt eksempel på hvordan sterkere integrering kan skje.

Komiteen støtter at man utvikler strategier for publikumsarbeid, og at dette skal inkludere alle deler av befolkningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at man ønsker å oppnevne personer med minoritetsbakgrunn til styre og verv ved institusjonene. Disse medlemmer støtter ikke dette. Regjeringen kan hvis den ønsker det oppnevne personer med minoritetsbakgrunn til styre og verv, men man finner det svært uheldig å legge slike føringer på de enkelte styrene.

Komiteen vil særlig peke på Den Mangfoldige Scenen (DMS) – av flere karakterisert som et av de mest spennende prosjektene i tilknytning til markeringsåret for kulturelt mangfold. DMS er det største barne- og ungdomsteaterprosjektet i sitt slag i Norge, og er et samarbeid mellom om lag 150 barn og unge og 20 kunstnere. Hovedmålet er skape kunst i møtet mellom barn og unges egne kulturuttrykk og kulturarv. Et bredt antall organisasjoner og institusjoner står bak prosjektet, som i første omgang skal gå frem til 2010.

Etter komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstres mening bør dette og tilsvarende prosjekter fortsatt være satsingsområder i tiden som kommer.

2.5.2 Likestilling

Komiteen har intet å bemerke.

2.5.3 Transmisjoner og formidling gjennom ny teknologi.

Komiteen er enig i at man i altfor liten utstrekning gjennomfører transmisjoner av teateroppsetninger. Komiteen er derfor svært fornøyd med at det med bakgrunn i NRK-plakaten utarbeides avtaler mellom NRK og statsstøttede teatre om transmisjon av oppsetninger. Dette skal ikke bare gjelde de nasjo-

nale scenene, men også region-/landsdelsteatrene. Komiteen er av den oppfatning at med dagens teknologi burde det være mulig å få til langt flere transmisjoner enn tilfellet er i dag. Teatrene burde ikke føle seg bundet av NRK, men også forsøke å selge stykkene sine til andre tv-kanaler.

2.5.4 Utdanning, etterutdanning og rekruttering

Komiteen har merket seg at Regjeringen ønsker å komme tilbake til spørsmålet om utdanning, etterutdanning og rekruttering i forbindelse med oppfølging av kunstnerundersøkelsen. Komiteen vil likevel peke på at det er nødvendig med et godt utdanningstilbud til dem som ønsker å ta utdanning innenfor scenekunstsektoren, og at både private og offentlige tiltak er nødvendig.

Komiteen vil i denne forbindelse trekke frem rekrutteringen for scenisk dans, som svært ofte foregår ved ballettskolene over hele landet. Disse skolene er i hovedsak drevet uten offentlig finansiering, og det undervises i en rekke dansesjangre på ulike nivåer og for ulike aldersgrupper.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det bør gjennomføres tiltak for å styrke ballettskolene, herunder bl.a. stipend for klassisk ballett-talenter.

2.5.5 Styring og regelverk

Komiteen er fornøyd med at man fra 2010 som hovedregel overfører oppnevningen av flere styrerepresentanter fra region-/landsdelsinstitusjonene fra det statlige til det regionale nivået.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ser på de foreslåtte endringene som godt egnet til å få styre med god kompetanse, lokal og regional kunnskap og engasjement for kulturinstitusjonene. Flertallet er også av den oppfatning at dette balanserer hensynet godt med henblikk på kontakt mellom styrene og tilskuddspartene på den ene siden, og kunstnerisk frihet og armlengdes avstand på den andre.

Men komiteen støtter selvsagt også at det skal oppnevnes kompetente personer til styrene. Komiteen er også fornøyd med at Regjeringen går bort fra kravet om statlig styreflertall. De statlige representantene bør være valgt for å følge med hvordan midlene blir forvaltet ved det enkelte teater. Teatrene må ha handlefrihet nok til å utforme sine kunstneriske ideer, med armlengdes avstand fra regjeringen og Kultur- og kirke departementet.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen vurdere fram mot Revidert nasjonalbudsjett for 2009 muligheten til å bruke midler av krisetiltak i forbindelse med finanskrisen, for å sette i stand de gamle bygningene som våre to store nasjonale scener, Nationaltheatret og Den Nationale Scene, holder til i, og som har store vedlikeholdsbehov.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen vurdere om Operaen i Kristiansund kan bli knutepunktinstitusjon for å sikre kompetanse og kvalitet også ute i distriktene.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen om å innarbeide "Nasjonal plan for produksjon og formidling av opera og ballett" i sin fremtidige satsing på feltet.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen om å vurdere å opprette en dramabase, som gjør det mulig for nye dramatikere å gjøre sine verk tilgjengelige.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen fjerne kravet til å være nyskapende som kriterium for de generelle tilskuddsordningene gjennom Norsk kulturråd.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan for investering og vedlikehold av kulturbygg i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen å sørge for at midler fra Den kulturelle skolesekken også bidrar til å stimulere barn og unge til aktivitet innenfor scenekunstheltet.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

St.meld. nr. 32 (2007–2008) – Bak kulissene – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 19. februar 2009

May-Helen Molvær Grimstad
leder

Karin S. Woldseth
ordfører

